

Yasadıkça Eğitim

temmuz/ağustos 1994 sayı 35
25 000 TL. (KDV dahil)
ISSN: 1300 - 1277

Bir Velinin Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri
Ana-Babaların Okul ve Öğretmenlere Bakışı

Kız Çocuklar ve Erkek Çocuklar Oyun Oynuyorlar

Gazetenin Eğitim ve Öğretimde Kullanılması
Gazete Yöneticileri ile Söyleşi

İÇİNDEKİLER

Bir Velinin Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri **2**

Prof. Dr. Ümid Meriç YAZAN
İ.Ü.E.F. Sosyoloji Bölümü Başkanı

Eğitim bir süreçtir. Evin eğitimi yuvada unutturulursa ve iyi seçilmiş bir yuvanın eğitimi de evde bozulursa olmaz.

mi alacak?

Ana-Babaların Okul ve Öğretmenlere Bakışı **7**

Dr. Hasan YILMAZ
C.B.Ü. Eğitim Fakültesi Öğretim Görevlisi

Etkin okul-aile işbirliği sağlanmadığında okullarda eğitim gören çocukların gelişmelerinde tam bir verim sağlanamamaktadır.

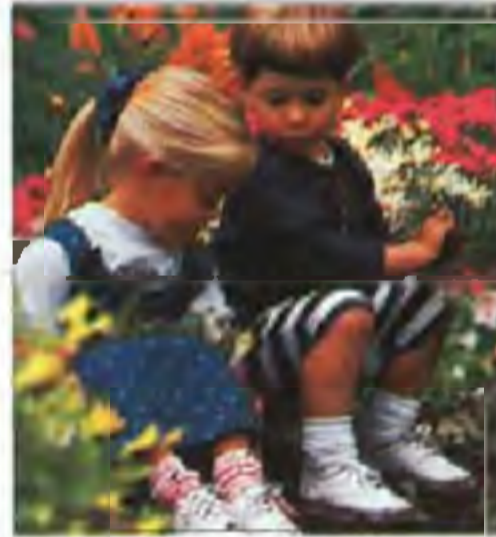
Kız Çocuklar ve Erkek Çocuklar Oyun Oynuyorlar **14**

Alisan JAMES

Bir erkek çocuk eline oyuncak kamyon mu yoksa oyuncak bebek

ÇEVRE VE EĞİTİM Çevre Bilinci-Eğitim/ İletişim İlişkileri **12**

Dr. Caner ZANBAK
Çevre Koruma Danışmanı

Gazetenin Eğitim ve Öğretimde Kullanılması **18**

Derleyen:
Yard. Doç. Dr. İrfan ERDOĞAN

Gazete ders içi etkinliklerde en az kitap kadar yardımcı veya etkili bir materyal olarak kullanılabilir.

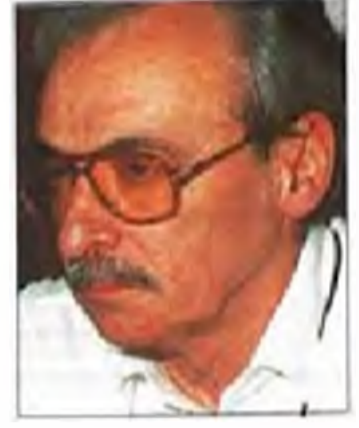
Gazete Yöneticileri ile Söyleşi "Ülkemizde Gazetelerin Eğitim-Öğretime Katkıları"

İlhami FINDIKÇI

Umur TALU
Milliyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni

Orhan ERİNÇ
Cumhuriyet Gazetesi Genel Yayın Danışmanı

İsmail KAPAN
Türkiye Gazetesi Genel Yayın Müdürü

İlkokullarda "Çevre-Sağlık-Trafik-Okuma" Derslerinin İşlenmesinde Gazetelerden Kolaylıkla Yararlanılabilir. **27**

Kudret GÜVENÇ
Yaşadıkça Eğitim Dergisi Teknik Yönetmeni

Kırk Yılın İçinden Eğitim Kesitleri **28**

Celil ALTIN
Kültür Koleji Genel Müdürlüğü Ölçme-Değerlendirme Danışmanı

ISATT Nedir? **30**

Dr. Ayşen BAKIOĞLU

ISATT (The International Study Association Teachers Thinking) Uluslararası Öğretmen Düşüncesi Çalışma Kurumu, öğretmenlerin, eğitim-öğretime ilişkin araştırma sonuçlarının eğitim ortamına yansıtılarak kalitenin geliştirilmesini amaçlamaktadır.

Yaşadıkça Eğitim

sayı 35

Sahibi
KÜLTÜR HİZMETLERİ A.Ş.
Fahmettin AKINGÜÇ

Genel Yayın Yönetmeni
Bahar AKINGÜÇ GÜNVER

Yazı İşleri Müdürü
İlhami FİNDİKÇİ

Yayın Yardımcısı
Nuran PULLUKÇU

Teknik Yönetmen
Kudret GÜVENÇ

Dizgi
Aynur TURA

Montaj
Zafer UZUNTÜRK
Turgay ZORBA

Fotoğraflar
Temel YİRMİBEŞ
Çetin ÖZER / Coşkun İPEK

Renk ayırımı ve film çıkışı
Filman Ltd.Şti.

Baskı ve Cilt
Çınar Ofset

Yapım/Yönetim
YA/BA A.Ş.

7.-8. Kısım A 21 B Blok Daire 101
34 750 ATAÖY/İSTANBUL
Tel: 0(212) 560 33 28
560 30 48 - 661 07 10
661 07 22
Fax: 560 32 13

©
Kültür Koleji Yayınları
ISSN: 1300 - 1277

Her türlü yayın hakkı KÜLTÜR
HİZMETLERİ A.Ş.'ne aittir.
Akademik kurallar çerçevesinde,
kaynak gösterilerek dergide yer alan
yazılardan yararlanılabilir.

Fiyatı
25 000 TL. (KDV Dahil)

Abone koşulları
Yıllık (6 sayı için) 130 000 TL.
Abone ücretleri için;
Yapı Kredi Bankası Bakırköy Şubesi
Hesap No: 2888-6
Yaşadıkça Eğitim
ya da
Posta Çeki Hesap No: 475 009

temmuz/ağustos 1994
sayı 35

Merhaba Değerli Okuyucularımız,

Yaz tatilinin bütün sıcaklığıyla devam ettiği şu günlerde yeni bir Yaşadıkça Eğitim ile karşınızdayız. Her zamanki gibi bu sayıda yer verdiğimiz yazıları sizlere kısaca tanıtacağız. Ama bundan önce bir mesajımız size: **Öğrenmenin tatili olmaz.** Ülkemizde tatil zamanlarında yeni birşeyler öğrenmek için zaman ayırma alışkanlığı henüz yerleşmemiştir. Oysaki bilginin temel güç ve sermaye olduğu bilgi toplumuna geçiş süreci büyük bir hızla devam ediyor. Ülkelerin bilgi toplumu olmalarında tek tek bireylerin öğrenmeyi alışkanlık haline getirmeleri en önemli rolü oynamaktadır. Dolayısıyla tatil dönemlerinde öğrenme etkinliklerine ara vermek yerine bu etkinlikleri çoğaltmak ve alışkanlık haline getirmek gereklidir.

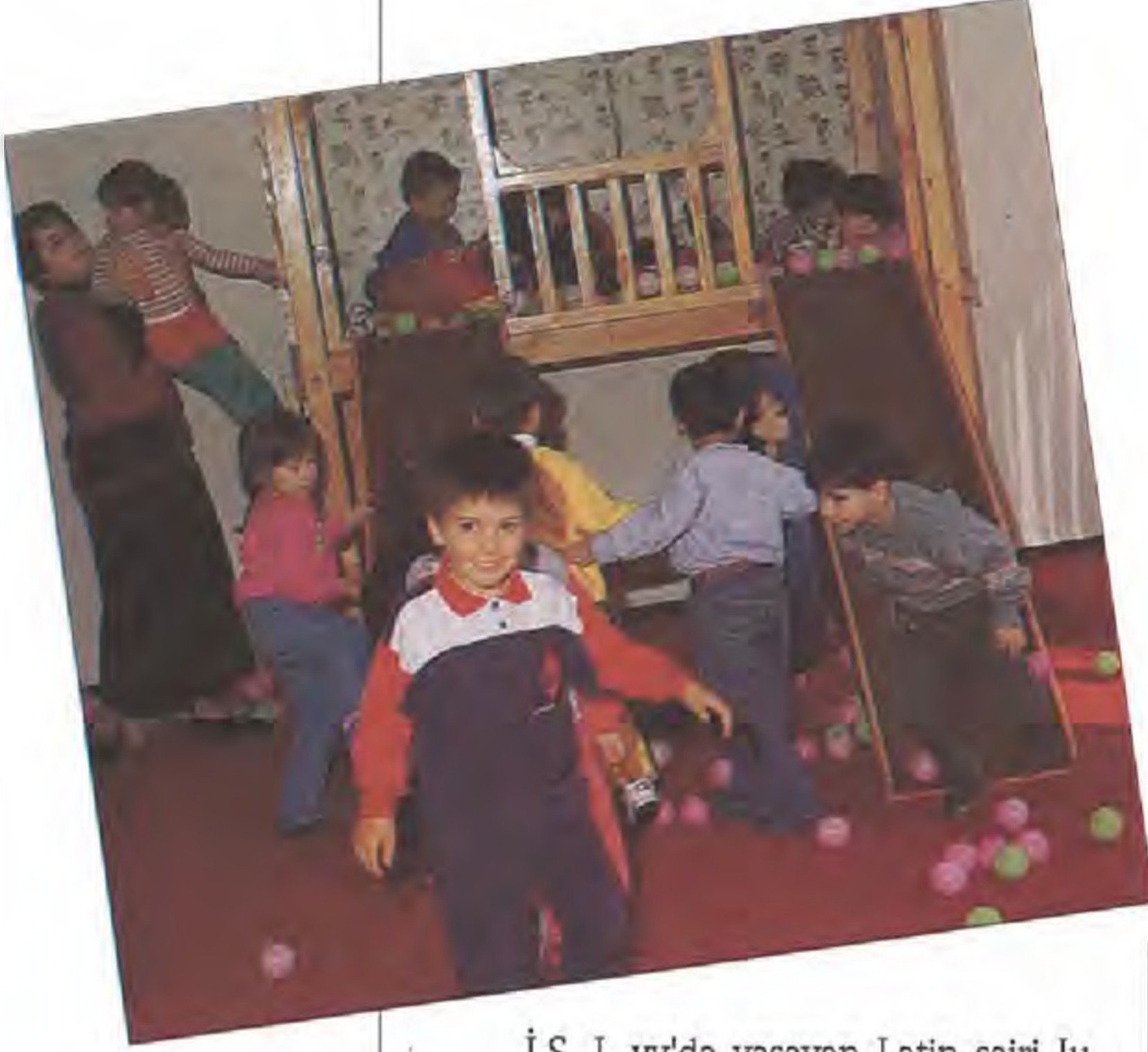
Dergimizin bu sayısında da sizleri yeni öğrenme konularıyla karşı karşıya getiriyoruz. **Prof. Dr. Ümid MERİÇ YAZAN**'ın, Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimi konulu Eğitimde Arayışlar Panelinde yaptığı, **Bir Velinin Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri** başlıklı konuşma metnine bu sayımızda yer verdik. Ülkemizin eğitim-öğretimle ilgili genel durumuna toplumsal yaşam açısından ışık tutan bu yazı, okul öncesi eğitim kurumu yönetici ve öğretmenleri kadar anne-baba ve tüm eğitimcilerin de ilgisini çekecektir.

Bu sayımızın ağırlıklı diğer bir konusu da **Gazetenin Eğitim ve Öğretimde Kullanılması**dır. **Yard.Doç.Dr. İrfan ERDOĞAN**'ın derlediği bu çalışma, eğitim-öğretim ortamında gazetelerin ders kitapları kadar etkin biçimde kullanılabileceğini ortaya koymaktadır. Pek çok pratik yararları sayılabilecek bu uygulamanın ülkemizde gerçekleştirilmesi konusunu, ulaşabildiğimiz gazete yöneticileri ile tartıştık. Milliyet Gazetesi'nden **Umur TALU**, Türkiye Gazetesi'nden **İsmail KAPAN** ve Cumhuriyet Gazetesi'nden **Orhan ERİNÇ** ile yaptığımız, **Ülkemizde Gazetelerin Eğitim-Öğretime Katkıları** konulu söyleşide ilginç görüş ve önerileri bulabilirsiniz. Diğer yandan dergimiz Teknik Yönetmeni **Kudret Güvenç**'in hazırladığı **İlkokullarda "Çevre-Sağlık-Okuma" Derslerinin İşlenmesinde Gazetelerden Kolaylıkla Yararlanılabilir** başlıklı yazı, bu konuda pratik öneriler içeriyor.

Bu sayımızda yer alan; **Celil ALTIN**'in hazırladığı **Kırk Yılın İçinden Eğitim Kesitleri**, **Dr. Hasan YILMAZ**'ın yazdığı **Ana-Babalann Okul ve Öğretmene Bakışı**, **Dr. Ayşen BAKIOĞLU**'nun **ISSAT Nedir?** köşe yazarımız **Dr. Caner ZANBAK**'ın **Çevre Bilinci-Eğitim/İletişim İlişkileri** konulu yazısı ile **Kız Çocuklar ve Erkek Çocuklar Oyun Oynuyorlar** konulu çeviri yazıların da ilginizi çekeceğini umuyoruz.

Saygılarımızla.

Bir Velinin Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri*

Prof.Dr. Ümid Meriç Yazan
İ.Ü.E.F. Sosyoloji Bölümü Başkanı

"Bu konuşmamı şu anda annelerinin karnında büyümekte olan mikro Türkiyeliler ordusuna armağan ediyorum."

İ.S. I. yy'da yaşayan Latin şairi Juvenalis, "en büyük saygıyı çocuklarımıza göstermeliyiz" diyordu. Aradan 2000 yıl geçti ve biz yeni bir bin yılın eşliğinde çocuklarımızı, güzel bir dünyaya ve güzel bir ülkeye hazırlamak görevini üstlenmiş olan okul öncesi eğitim kurumlarımızın davetiyle, "en büyük saygıyı" bugünün çocuklarına -yani 2000'in gençlerine-göstererek burada bir araya gelmiş bulunuyoruz. Sözlerime üç yıldan beri biricik kızımı toplumsallaştıran bir okul öncesi eğitim kurumumuzun kurucusu olan Mevlûde Birsun'a ve kendilerine anneliğimizin vekâletini, kısmen de olsa verdiğimiz bütün okul öncesi eğitim kurumları çalışanlarına bütün veliler adına teşekkürle başlıyorum.

Kendim de 25 yıldır bir eğitim kurumunun üyesiyim ve eğitimin "beşikten mezara kadar" devam etmesi gerektiğine inanıyorum. Bugünkü konumuz 0-7 yaş grubuna giren çocuklarımızdır. Yani dün-

yamıza 1988 ile 1994 arasında kadem basmış olan en taze İstanbul'lular, en yeni Türkiye'liler, en genç dünya vatandaşlarıdır. 10 milyona varan nüfuslarıyla ülkemizin hiç de küçümsenemeyecek bir bölümünü oluşturmaktadırlar. Acaba onları bir şehrin, bir ülkenin ve bir gezegenin insanı olarak nasıl bir gelecek bekliyor?

▼ Her türlü planlamayı ve beklentiği aşmakta olan kaotik bir kentleşme süreci içindeyiz. Betonlar yeşilliklerin üzerine yürüyor. Şehirlerin özellikle İstanbul'un asırlık kültürü, yeni yerel kültürler ile anlaşamıyor, kaynaşamıyor, ama onları kendi içinde de eritemiyor. Hatta tam tersine, Anadolu'nun - ve eski imparatorluk topraklarının - farklı yerel kültürleri İstanbul'u kuşatıyor ve sonunda yer yer de olsa fethediyor onu.

▼ Ülke nüfusu hızla artıyor. Doğu ve Batı Anadolu arasında nüfus yapısı açısından bir dengesizlik ortaya çıkıyor. Genç nüfus, bir dinamizm ögesi olmaktan çok bir belirsizlik ve sorun alanı yaratıyor.

▼ Ülkemizin kaderini, ülkemizin insanla-

* Bu yazı; Eğitimde Arayışlar Panel ve Konferanslar Dizisi çerçevesinde Kültür İlkokulu tarafından gerçekleştirilen Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimi konulu panelde Anaokulu Velileri adına bir konuşma yapan Prof. Dr. Ümid Meriç Yazan'ın konuşma metnidir.

rının belirlemesi olarak tanımladığımız demokrasimiz, ülke çapındaki sorunların -etnik, dinsel, ekonomik, kültürel- ülke çapındaki çözümlere ulaşma savaşımını veriyor.

▼ Kentleşme hızı, endüstrileşmesinin çok önünde giden Türkiye'de, yükselen fiyatlar, yükselen tüketim beklentileriyle birlikte büyük bir çelişki ve gerilim ortamı yaratıyorlar. Ülke gecikmiş bir endüstri toplumundan yetersiz bir tüketim toplumuna geçişin sancılarını yaşıyor.

▼ Dünya ile siyasal, ekonomik ve en önemlisi iletişimsel etkileşim ve bütünleşme hızla artıyor. Türkiye giderek medyanın ninnileriyle uyutulan bir ülke haline geliyor. Evrensel kültür köpük-operalardan çizgi filmlere kadar nüfusumuzun büyük bir kısmını etkiliyor ve ülke belli bir ölçüde yemek biçimlerinden giyim markalarına, vücut dilinden konuşma diline kadar yerel ve ulusal özelliklerini yitirerek uluslararası ölçülerde batılılaşıyor, daha doğrusu Amerikanlaşıyor.

▼ Gezegenimizin bir parçası olarak ülkemizde de doğal kaynaklar azalıyor. Denizler, karalar ve havalar kirleniyor, canlı türleri -evrendeki dengeyi muhtemelen bozacak bir hızla- azalıyor, hatta tükeniyor. Delinerek dünyamızı şemsiyesiz bırakan ozonun altında, hormonla şişirilen hayvanların etleri, seralarda yetiştirilen sebzeler ve meyveler yeniyor.

Ana fırça darbeleriyle dekorunu çizdiğimiz bu sahnede çocuklarımız, bugün "daha dün annemizin kollarında yaşarken, çiçekli bahçemizin yollarında koşarken" şarkısını söylüyorlar. Ama yarın, henüz mayası tutmamış olan, büyük ve hızlı bir toplumsal değişimin ortasında kendilerini buluverecekler. Ülkemiz teknolojik olarak kendisinden çok ilerde bulunan tüketim-toplumu bloklarının (NAFTA'ların, LAFTA'ların, AT'larının) ortasında sıkışmış olacak. Dolayısıyla gelecek yüzyılın en önemli sorunlarının başında gelişen ve değişen bir teknolojiye ayak uydurabilecek bilimsel donanıma sahip, 2000 yılının dünyasına erişmiş, gözlemci ve akılcı bir yaklaşımı olan, sorumluluğunu bilen, düşünebilen, hakkını arayabilen, hoşgörüsü sahibi gençlerin yetiştirilmesini sağlayacak eğitim sistemini hazırlamak geliyor. Globalleşen dünyamızda ül-

ke gençliğimizin dış dünya ile teması sırasında önemli bir kimlik krizi ile karşı karşıya gelmemesi için toplumumuzun kazandığı çağdaş nitelikler kadar tarihsel-toplumsal birikimimize de sahip çıkmak gerekiyor.

Sonuç olarak 2000'li yıllarda dünya ile ekonomik, teknolojik, siyasal ve kültürel bütünleşme artmış, dolayısıyla bu bütünleşmeden doğan sorunlarla Türkiye karşı karşıya gelmiş olacaktır. Hedefimiz 2000'li yıllarda oluşacak dünya sistemi içinde ülkemizin alacağı yerin belirlenmesidir. Bu yer, karşılıklı eşitliğe dayalı ve yüzyıllardan bu yana oluşan kimliğimizi zedelemeyecek bir konumda olmalıdır.

Bu toplum modeline uygun insan modelini yetiştirmek için odak noktamız ise aile ve okul öncesi de dahil olmak üzere bütün eğitim sistemlerimizdir.

Yarının Türkiye'sinin en kıymetli ve en büyük sermayesi olan okul öncesi çocuklarımızı, eğitimciler olarak, yarınlarına nasıl hazırlayacağımız konusundaki önerilerimizi sıralamadan önce, insan kişiliğinin oluşumunda eğitime bir put gibi bakılmaması gerektiğini de belirtmek isterim. Ne kadar ihtimam gösterirsek gösterelim, bir gelinciği bir gül yapmaya hiçbir eğitim sisteminin ve hiçbir eğiticinin gücü yetmez. Ayrıca Marx'ın da belirttiği gibi "önce eğitimcilerin eğitilmesi" gerekir. Geleneksel eş seçimi yöntemlerinin yerini yeni tür seçimlere bıraktığı bir dönemde, karı-koca ve diğer yakınların ilişkileri farklı boyutlar kazandığı gibi, doğum öncesi

İnsan kişiliğinin oluşumunda eğitime bir put gibi bakılmaması gerektiğini belirtmek isterim.

**Anne baba olmak
bir sanattır
ve
her sanat gibi
öğrenilmelidir.**

ve sonrası bebek-büyütme tekniklerindeki farklı yaklaşımlar da, aileye bazen yeni sorunlar bazen yeni çözümler getirmektedir. *Çocuk kundaklanacak mı, pijama mı giyecek, uyku saatinde yatağına mı terkedilecek, yoksa çingene beşiğinde veya dizde yastık üstünde ninni eşliğinde sallanarak mı uyutulacak? Anne bebeğe kendi sütünden mi verecek yoksa biberonda mamaya mı başlanacak vs. vs..* Bu ilk sıradağlar aşıldıktan sonra ikinci bir sıradağ beklemektedir genç çifti.

Çalışan anne, çalışacaksa işe ne zaman başlamalı? Büro başında göğsü sütle sertleşince, evinde ağlayan bebeğinin sesini duyar gibi olmamasına imkân var mı? Bebeğin bakımını büyük annelerden birisi mi üstlenecek, deneyimsiz bir yardımcı mı? Anne-baba yorgun-argın eve gelince, bebek uyuyorsa anne-babalıklarının güzelliğini nasıl tadacaklar? Ve aylar geçecek, yıllar geçecek, çocuk bir okul öncesi kuruma verilebilecek kadar büyüyecek. (Bu sınır bence 4 yaşın altı olmamalı) ve işte o zaman bir başka engeller dizisi karşımıza çıkacak. Hangi yuvaya, hangi öğretmene, hangi çevreye "başımızın tacını" teslim edeceğimiz problemi; ülkemizde sadece 300.000 çocuk okul öncesi eğitim kurumlarına gitmektedir. Acaba iyi mi edilmektedir?

Eğitim bir süreçtir. Evin eğitimi yuvada unutturulursa ve iyi seçilmiş bir yuvanın eğitimi de evde bozulursa olmaz. Okul öncesi eğitim kurumu ile ailenin ortak ilkelerde buluşması gerekir. Bu noktada bazı konularda yetersiz kaldığını düşünmekle beraber, İ.Ü.Ed. Fak. Eğitim Bilimleri Bölümü tarafından hazırlanan **Ana-Baba Okulu** adlı kitabın her eğitim yılı başında yeni velilere önerilmesi ve okunmasının sağlanması yerinde olur. Anne baba olmak bir sanattır ve her sanat gibi öğrenilmelidir. Ayrıca piyasada satılmamakla beraber Aile Araştırma Kurumunun 4 kütudaki 40 kasetten oluşan Aile Eğitim Seti de faydalı olacaktır.

Yuva, çocuk odasının nasıl düzenlenmesi gerektiği konusunda velilere yol göstermelidir. Odada ne tür eşya olmalı, duvarlara neler asılmalı Dünya'daki hayvan-

ları gösteren renkli bir dünya haritası, tarihi ve turistik yerleri gösteren bir Türkiye haritası, ilker Deniz'in İstanbul posterleri ve çocuğun gelişen kaleminden ve fırçasından çıkan resimlerin sergilendiği geniş bir duvar panosu çocuk odasının duvarlarını süsleyebilir. *Hangi yaşta hangi oyuncak seçilmeli, hangi kitaplar, hangi TV programları, hangi video kasetleri veya teyp kasetleri masallar, şarkılar, şiirler çocuğa alınmalıdır? Ayrıca tetris, home computer, bilgisayar gibi konularda veliler aydınlatılmalıdır.* Eğitim kurumu ile aile devamlı bir işbirliği içinde bulunmalıdır. Elbette ki söz konusu olan her türlü ticari kaygının önüne sadece çocukların en iyi biçimde eğitilmesi tasasının geçmesidir.

Eğitim bir süreçtir dedik. Çocuk 4 yaşına kadar evde eğitilmelidir derken, çocuğun tek başına TV'nin karşısına bırakılmasını veya komşu teyzenin evine misafirliğe götürülmesini kastetmiyoruz.

Çocuk eğitimi özel bir ihtimam gerektirir. Bir yan meşgale değil, bir ana meşgaledir. Anne ve hatta baba, herşeyini çocuğun eğitimine göre programlamalı, çocuğu kendi meşgalelerine göre programlamamalıdır.

Ceza ve ödül çocuğu yetiştirirken iki kanat olmalıdır. Cezadan kastımız, çocuk dövmek, fizik şiddetle onu eğitmeye gayret etmek değildir. Cezanın en büyüğü, çocuğu bir süre sevgi ve ilgiden mahrum bırakmak ve bunun sebebini ona açıklamaktır. Sevgi ve ilgi çocuğun güneşidir. Sevilen bir çocuk için sevgisiz kalmak en büyük cezadır. Dövülerek yetişen bir çocuk dövülerek yetişen bir annenin veya babanın çocuğudur ve o da muhtemelen çocuğunu dövecektir. Oysa şiddet şiddeti getirir ve çözümsüzlük başlar. Aman dikkat: "Küçükler küçük büyüklerdir; büyükler de büyük küçükler. Biz ne isek çocuklarımızda odur."

Okul öncesi eğitim, ülkemizde belli bir kültür ve refah seviyesine gelmiş ailelerin tasasıdır. Çocuklarını iyi bir lise veya üniversiteye sokmak için emek ve para harcayan veliler, aynı emeğin ve masrafın çok daha azını çocukları henüz 0-6 yaşında iken harcamış olsalardı, çocuklarının başarısının daha az emeğe ve masrafa malolacağını görecektik. Çocuğunu bir üniversiteye kadar varan bir okullar zinciri-

rinin yuvasına sokamadığı için intihar eden Japonyalı bir annenin tavrını elbet- teki aşırı buluyoruz ama çok bilinen bir atasözünü bir kere daha tekrarlamadan geçemiyoruz. "Ağaç yaşken eğilir."

Şimdi gelelim bir veli olarak yu- va yöneticilerinden ve onlarla bağ- lantılı diğer kamu görevlile- rinden beklentilerimize:

1 Çocuklara "doğanın kitabını okutmak". Bu nasıl mümkün olabilir.

► Yüksek apartmanlarla caddeleri kara- ran yeni şehirleşme düzenimizde, çocuk- larımızın ruhları da, bedenleri de betonla kalıplanmaktadır. Yuvalar ana caddeler- den uzak, sessiz, temiz havalı etrafı açık, güneşli alanlarda kurulmalı, çeşitli bahçe oyun sistemlerinin kurulduğu bahçelerle çevrili olmalıdır. Bu bahçelerin özel bir köşesinde, çocukların kendi elleriyle çi- çek tohumu veya sebze fidesi dikip, onla- rın gelişmelerini izleyebilecekleri minik tarlalar yer almalıdır. Çeşitli hayvan türle- rini (maymun, tavşan, güvercin, tavusku- şu, tavuk, ördek) görüp yakından tanıma- larına ve sevmelerine imkân vererek mi- nik hayvanat bahçeleri de yapılabilir. Ay- rıca her yuvanın içinde, soğuk kış günle- rinde çocukların doğal hayata olan ilgileri- ni taze tutabilecek olan akvaryum, kuş kafesi, deniz kaplumbağası gibi bakımı kolay olan hayvan türleri için köşeler dü- zenlenebilir.

► Her türlü evcil ve yabani hayvanın doğal hayata yakın bir çevre içinde nasıl yaşadığı çocuklara kendi gözleriyle göre- rek öğretilmelidir. Gebze-Darıca civarın- da geçen sene açılan bir hayvanat bahçe- sinde timsahlardan okyanus balıklarına kadar pek çok canlı türü doğal bir çevre içinde tanıtıldığı halde, yeterince ilgi gör- medi. Oysa bence bu park, bütün İstan- bul okul öncesi eğitim kurumlarının yılda iki kere özellikle yavrulama döneminde uğrak yeri olmalıydı.

► Yine mesela Orman Fakültesi ile anla- şarak Belgrad ormanı kenarındaki plane- tarium, yani farklı bitki ve ağaç türlerinin yetiştirildiği bölge, yapay göl ve dereleriyle, özel piknik yerleriyle, ufak hayvanat bahçeleriyle bir çocuk ormanı haline geti- rilmelidir. Böylece mesela bir ilkbahar ge-

zisinde meyvaları sadece manav veya sü- permarket sergilerinde gören çocuklar bir elma ağacının çiçeği ile bir şeftali ağacının çiçeğinin farkını dalında görerek öğren- melidirler.

► Önerilerimiz fantazi gibi görünürse, dinleyicilerimize ABD ve Fransa'daki Dis- neyland'lerin aynı zamanda birer hayva- nat ve botanik bahçesi olduğunu hatırlatı- rız. Yine bundan bir ay kadar önce Pa- ris'teki bir müzede böceklerin asılların- dan 100 defa büyütülmüş plastik oyuncaklarıyla çocukların oynadıklarını, böylece onlarda 'doğada hiçbir şeyin gereksiz olmadığı' bi- lincinin uyandırıldığını hatırlatırız.

2 Yuvalarda minik labora- tuvarlar kurarak, ço- cuklarda bilim ve tekni- ğe karşı ilgi uyandırılmalıdır.

Çocukların içgüdüsel merakları belirli bir konu üzerinde yoğun- laştırılarak, onlarda gözlem, araş- tırma ve deney yapma alışkanlığı yaratılabilir. Gerekli basit araç-ge- reçler (mıknatıs-demir tozları, kaldıraçlar, çarklar, teraziler vs.)

ile onların oynarken doğruyu bulmaları sağlanabilir. (Bu konuda İngiliz Fen Okulları konseyinin 5-13 yaş grubu üye- leri tarafından hazırlanan ve 'Fene Baş- langıç-Dene-Öğren' adı ile Türkçeye çev- rilen diziden istifade edilebilir.)

Her türlü evcil ve yabani hayvanın doğal hayata yakın bir çevre içinde nasıl yaşadığı çocuklara kendi gözleriyle görerek öğretilmelidir.

tirmek için haftada bir veya iki gün bu tip bir video gösterisine zaman ayrılmalı ve yine program sonunda çocukların program üzerinde öğretmenleriyle konuşup tartışmaları imkânı yaratılmalıdır.

5 Çocuklarda yarışma ruhunu ve heyecanını yaratmak için yuvalar arası folklor, bale, şiir okuma, hikâye anlatma, resim yarışmaları düzenleye-

3 Yuvalarda her yaş grubuna göre değişen kitaplıklar kurulmalı, bu suretle çocuklarda kitap sevgisinin doğmasına yardımcı olunmalıdır. Her yaş grubuna göre değişen ve çocukların serbestçe alabilecekleri raflarda bulunan kitaplar onlara hem yeni şeyler öğretecek hem onları eğlendirecektir. Öğretmenlerin okuma saatlerinin dışında da çocukların resimlerine bakarak, konuyu kendi zihinlerinde yeniden kuracakları veya bir arkadaşına anlatabileceği kitapların içeriği nasıl olmalıdır?

Yuvalarda minik laboratuvarlar kurarak, çocuklarda bilim ve tekniğe karşı ilgi uyandırılmalıdır.

Ülkemizde Ya-Pa'nın 12 ciltlik Bak-Öğren dizisi, 12 ciltlik Çevremiz dizisi vs. yayınları ile Mavi Bulut, Redhouse, Serhat yayınevlerinin çeşitli kitapları.. çocukların çevreleriyle ilişki kurmalarını sağlayan Susam Sokağı, Ayşegül, Ece ile Yüce gibi dizileri, Türk ve Dünya masalları bu sınıf kitaplıklarında bulundurulmalı, okunmalı, anlatılmalı, tartışılmalıdır.

4 Yuvalarda video-tekler kurularak, burada Dr. Cousteau veya Barış Manço 7'den 77'ye programı ve benzeri belgesellerle, dünyayı, dünyadaki farklı doğal ve toplumsal yapıları tanıtarak çocuğun ülke ve dünya görüşünü zenginleş-

rek, objektif jürilerce her yılın 1.2. ve 3. sünü seçerek çocukların kişiliklerini geliştirerek sanat yeteneğini bulmak, güzel ve doğru bir Türkçeyi öğrenmelerine yardımcı olmak gerekir.

6 Türkiye'deki yazarların çocuk kitapları, çocuk çizgi filmleri, çocuk film senaryoları ve çocuklar için tiyatro eserleri yazarak evrensel kültür içindeki ulusal kültürümüzün yerinin ve öneminin belirtilmesi gerekir. Bu amaçla Kültür Bakanlığı ve çeşitli özel kuruluşların sponsorluğunu yapacağı yarışmalar her yıl düzenlenerek, bu yönde eserler verilmesi teşvik edilmelidir.

7 Son bir öneri olarak yediyüz yıl farklı dinlerden ve milletlerden oluşan bir imparatorluğu yaşamış insanların torunları olarak ülkemize çok yakışan '23 Nisan Dünya Çocuk Bayramı' gününe yuvalardan seçilecek minicik temsilcilerle katılarak bir ülke çapında değil, bütün dünya çapında insanların birbirleriyle kardeş oldukları mesajını vermek bir veli olarak okul öncesi eğitimden beklediklerimizin arasında yer almaktadır.

7 günlükten 77 yıllığa kadar bütün Türkiye'lilerin dikkatine saygılarımla sunarım...

Ana-Babaların Okul ve Öğretmenlere Bakışı

Dr. Hasan YILMAZ

C.B.Ü. Eğitim Fakültesi Öğretim Görevlisi

Ekin okul-aile işbirliği sağlanmadığında okullarda eğitim gören çocukların gelişmelerinde tam bir verim sağlanamamaktadır.

GİRİŞ

Aile, her dönemde çocuğun gelişimi ve eğitiminden sorumlu olmuş, bu konuda önemli rol oynamıştır. Ancak bu rol, geleneksel toplumlarda, sanayi toplumlarına göre daha yoğun ve yaygın bir biçimde görülür. *Geleneksel aile*, bir taraftan toplumun değer ve normlarını, diğer taraftan da belli bilgi ve becerileri öğreterek çocuğu yaşama hazırlardı. Bilim ve teknolojinin etkisi altında ortaya çıkan hızlı toplumsal değişimler aile sisteminde, aile üyelerinin rol ve işlevlerinde de önemli değişimlere yol açmıştır. Ailenin; içinde eğitim de bulunan bazı temel işlevlerinden birçoğunu başka toplumsal kurumlar üstlenmiştir (Dönmezer, İ., 1991, s. 332). Çocuğun eğitiminde sorumluluğu bulunan okul kurumunun varlığına ve giderek gelişmesine karşılık, bu durum ailenin yeni sorumluluklar üstlenmesini de beraberinde getirmiştir. Bu konuda ortaya çıkan en önemli so-

rumluluk da, çocukların eğitiminde okul ile sıkı bir işbirliği içinde olma sorumluluğudur.

Ana-babaların çocuklarına karşı eğitimsel görevleri uzun bir liste oluşturacak kadar fazladır. Özet bir anlatımla bu görevleri şu başlıklar altında toplamak mümkündür (Ulusavaş, M., 1990, s. 380).

Dayanıklı, duygusal bağlarda güçlü olma özelliği kazandırma; hayata ilişkin çeşitli beceriler kazandırma ve mevcut becerileri destekleme, pekiştirme; çocuğun kendi kendini denetleme ve kontrol mekanizmasını geliştirme; çocuğun duygusal, zihinsel, sosyal, fiziksel gelişimini destekleme.

Bu görevlerin tamamı okul kurumunun da sorumlulukları arasındadır. Bu durum iki kurumun görevlerinin ortaklaşması anlamını taşır. Okul ile ailenin aynı görev alanına ilişkin farklı eğitimsel tavır içinde olmaları, en fazla ve öncelik-

le çocuğa zarar verir. Bu zarar giderek topluma kadar uzanır. Okul ile aile kurumu arasında böyle bir müşterekliğin bulunması, iki kurumun mutlaka ve etkin bir şekilde işbirliği içine girmelerini zorunlu kılmaktadır.

Bu ilişki ve işbirliğinin nicelik ve niteliğini belirleyen önemli değiş-

kenlerden birisi "ana-babaların okula ve okul çalışanlarına karşı taşıdıkları düşünce, sahip oldukları tutumlar ve önyargılarıdır." Yurtdışında yapılan bazı araştırmalarda bu durum özellikle vurgulanmaktadır. Hess ve Holloway, okul öncesi, ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin aileleri üzerinde yaptıkları çalışmada, ailenin okul ile işbirliğini etkileyen beş faktörden en önemlisinin ebeveyleerin okulla ilgili inançları ve atıfları olduğunu iddia etmektedirler (Davies, D., 1991).

ANA-BABALARIN EĞİTİM KURUMLARINA VE BU KURUMLARDA ÇALIŞANLARA İLİŞKİN TUTUM VE ÖNYARGILARI

Ortaöğretim kurumlarında çocuğu öğrenci olan 615 öğrenci velisi üzerinde yapılan bir araştırmada (Yılmaz, H., 1993) ana-babaların okula ve çalışanlarına karşı düşünce, tutum ve ön yargıları ölçülmüştür. Bu amaçla likert türü bir tutum ölçeği hazırlanmış, aracın bütünü ve her maddenin güvenilirlik ve ayırt edicilik katsayıları hesaplanarak 20 maddeden oluşan bilgi toplama aracı geliştirilmiştir. Toplanan bilgiler aşağıda özetlenmiştir.

Bir insanın okula ve öğretmenlere karşı taşıyabileceği en olumlu düzeydeki tutumunu, sayısal olarak (100) puan ile ifade edersek, ana-babaların üçte ikisinin ortalamasının üstünde puana sahip oldukları (66 puan ve daha yüksek) gözlenmiştir. Buna karşılık ana-babaların üçte birinin ise ortalamasının altında puanlara sahip oldukları tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle, her üç ana-babadan bir tanesi, okula ve öğretmenlere karşı olumsuz bakış açısına veya önyargılara sahiptir.

Olumsuz tutum ve yargıya sahip velilerin neler düşündüğünü bilmek büyük önem taşır. Zira bu sayısal oran küçümsemeyecek bir miktarı ifade etmektedir. Ayrıca, olumsuz tutum ve görüşlerin yaygınlaşmasının, okul ile aile arasındaki anlaşmazlığa, giderek çatışmaya dönüşmesi riski her zaman mevcuttur. Böyle bir durumda da, eğitim sisteminin ürünleri, nitelik olarak büyük zarar görür. Bir başka ifadeyle bu durum ülkemizin eğitim sistemi için önemli bir tehlikedir.

Okul ve öğretmenlere karşı velilerin düşünce ve tutumlarının bilinmesi, okul ile aile arasında daha sağlıklı ilişkilerin kurulması ve bu iki kurumu ortak amaçlar doğrultusunda işbirliğine yöneltme konusunda yapılacak çalışmalara ışık tutacaktır. Bu itibarla aşağıda ana-babalara ait tutum ve düşünceler, bunlara sahip olanların oranları ile birlikte özetlenmiştir. Bu bulgular, puan ortalamasının altında yer alan ve tüm örneklem içindeki oranları 1/3 olan velilere ait olduğu gözden uzak tutulmadan değerlendirilmelidir.

TUTUM VE DÜŞÜNCELER

1. Okul müdürü ve öğretmenler arasında görüşüp konuşmada ve fikir alışverişinde samimi olanların çok az olduğuna inanma (%57.61).

2. Okullara ilişkin sorumluluklarını

yerine getirmede kendini genellikle pasif olarak görme (%47.68).

3. Öğretmen ve okul yöneticilerinin çevrelerindeki insanlara mesafeli (soğuk ve uzak) davrandıklarını düşünme (%47.40).

4. Okullara ve genel olarak eğitime ilişkin sorumluluklarının ne olduğunu tam olarak bilmeme (%47.09).

5. Öğretmen ve okul yöneticilerinin, eğitim süreci ve okul yönetimine ilişkin konularda görüşlerine önem vermiyeceklerini düşünme (%45.39).

6. Bir eğitim probleminin, okul yetkilileri ile mesleği eğitimci olmayan diğer kişiler arasında tartışılmasını doğru bulmama (%43.16).

7. Okul müdürü ve öğretmenlerin, çağdaş eğitim-öğretim anlayışlarını yeterince bilmedikleri ve uygulamadıklarına inanma (%43.16).

8. Kendisinin daha bilgili olduğu bir konuda dahi, okul yöneticileri ve öğretmenlerden yardım talebinin gelmeyeceğine inanma (%43.16).

9. Okul müdürü ve öğretmenlerin çoğunun bilgiçlik tasladıklarına inanma (%42.00).

10. Okul müdürleri ve öğretmenlerin görevleri konusunda bilinçli bir sorumluluk hissi taşımadıkları düşüncesinde olma (%41.57).

11. Eğitim-öğretim süreci ve okul yönetimine ilişkin konular ile toplumdaki herkesin ilgilenmesi gerekmez düşüncesine katılma (%34.92).

12. Öğretmen ve okul yöneticilerinin eğitim-öğretime ilişkin herşeyi en iyi bildiklerini kabul edip işlerine karışmamak gerekir düşüncesine katılma (%31.48).

13. Öğretmen ve okul yöneticilerinin, eğitim-öğretime ilişkin çabalarının yüzeysel ve yapmacık olduğuna inanma (%30.16).

14. Öğretmen ve okul yöneticileri isteseler de, okula ilişkin konularda onlara

yardımcı olmak için kendini yeterli görmeme (%27.54).

15. Bir okulu içinden gelerek ve isteyerek ziyaret etme arzusu duymama (%25.41).

16. Okulun sıkça ziyaret edilmesinin eğitim-öğretim çalışmalarını olumsuz yönde etkileyeceğini düşünme (%24.15).

17. Öğretmen ve okul yöneticilerinin ev ziyaretleri yoluyla öğrenci sorunlarını araştırmalarını ve velilerin görüşlerini almalarını doğru bulmama (%24.15).

18. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin çoğunun toplumun genelinden kopuk insanlar olduklarına inanma (%21.92).

19. Okul-Aile Birliği veya okul koruma derneklerinde aktif görev almanın ve çalışmanın sıkıcı olacağını düşünme (%17.27).

20. Okul yöneticisi ve öğretmenlerin çoğunun diyalog kurulması zor, içine kapanık insanlar olduklarını düşünme (%15.72).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bir okulun başarısını tehdit eden ve eğitilen (öğrenci) kaynaklı olmayan değişkenlerden en önemlileri şöyle sıralanabilir:

1. Okul veli işbirliğinin sınırlı olması,

2. Okul-veli iletişiminin kapsam olarak dar, yöntem olarak dolaylı olması,

3. Ana-babaların okullar ile ilgilenme düzeyinin düşük, ilgilenilen konuların ise sınırlı oluşu,

4. Okul-veli ilişkilerinin biçimsel ve ön şartlara bağlı oluşu,

5. Velilerin okula karşı görevlerinin neler olduğunu ve bunları ne şekilde yerine getirecekleri konusundaki bilgisizlikleri,

6. Okul-aile ilişkilerinde kurumsal (okulun örgütlenme yapısından kaynaklanan) ve sosyo-ekonomik engellerin ağır basması,

7. Okulların, öğrencileri dışında çevreye ilişkin görevlerini yeterince yerine getirememeleri.

Böyle bir görüntü içinde, eğitim kurumlarının verimli ve sağlıklı işleyebilmesi mümkün değildir. Yapıcı ve etkin bir okul-veli ilişkisi, okuldaki eğitim

sorunlarını çözmede elbette sihirli bir değnek değildir. Ancak; etkin okul-aile işbirliği sağlanmadığında okullarda eğitim gören çocukların gelişmelerinde tam bir verim sağlanamamaktadır. Çocuklar okul programlarından yararlı olsalar da, aile desteğinden yoksun olarak programdan edindikleri becerileri sürdürmekte zorlanırlar. Bir eğitim organizasyonuna dahil bulunan unsurlardan birinin ve muhtemelen en önemlisinin aile olduğundan şüphe yoktur. Etkin bir okul-aile işbirliği, vasat kabiliyetteki bir çocuğun dahi okuldan iyi başarı elde etmesini mümkün kılabılır.

Burada en büyük görev yine eğitim kurumlarının ilgililerine düşmektedir. Bu itibarla aşağıda sayılacak öneriler de öğretmen ve okul yöneticilerine hitap edecektir. Bu öneriler şunlardır:

● **İletişim stratejilerini iyi bilin ve yerli yerinde kullanınız.** Bu stratejileri üç gruba ayırmak mümkündür. Bunlar: yüzyüze, teknoloji kaynaklı ve yazılı iletişimdir.

Bunlardan en etkili olanı **yüzyüze iletişimdir.** İyi planlanmış veli-öğretmen konferansları, 10-15 kişilik ana-baba grubu ile yapılan kısa süreli toplantılar ve ev ziyaretleri; ev-okul yakınlığını oluşturmada başarıları kanıtlanmış yöntemlerdir.

Daha geniş bir veli kitlesi ile iletişim kurmak için yeni teknolojilere dayalı iletişimleri kullanmak, bugün için kolaylıkla uygulanabilecek stratejiler arasındadır. Yerel bir radyo ile bir ortaklık kurarak, çeşitli başlıklar altında, velilerin çocuklarının eğitimleri ile daha çok ilgilenmelerini sağlayacak haftalık programlar düzenlenebilir. Telefon da velilere ulaşmak için iyi bir yöntemdir. Daha profesyonelce düzenlendiğinde 3-4 dakikalık "konuşma kutuları" (telefon servisleri) okulların bünyesinde oluşturulabilir.

Yazılı iletişim, okul ve ev arasında eskiden beri çok yaygın kullanılmaktadır. Ancak diğer yöntemlere göre dolaylı

olması sebebiyle daha az etkilidir. Ancak günümüze uygun modernize edildiğinde halen etkili stratejiler arasında yer alır. Okul bağlantılı olan eğlenceli ve fonksiyonel, aylık bir bültenin yayınlanması ve velilere ulaştırılması, başarısı gözlenen yazılı iletişim stratejilerinden birisidir. Bu bülten teksir makinaları ile çoğaltılabileceği gibi yerel bir matbaanın imkanlarından da yararlanılarak yayınlanabilir.

Hangi iletişim stratejisi kullanılırsa kullanılsın, etkisini artırmak amacıyla bazı destekleyici uygulamalara da gidilebilir. Bunlar da şöyle özetlenebilir: İletişim stratejilerini kullanırken, ailelerin özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınmalıdır. Mesajların istenilen muhataba ulaştırılmasına özen gösterilmelidir. Veli toplantılarının daha küçük gruplarla, yiyecek ve eğlence içeren ortamlarda yapıldığı zamanlar daha başarılı olacağı unutulmamalıdır. Veliler ile iletişim kurmak için bir problemin oluşması beklenmemelidir.

● Bir eğitim kurumunun, sadece belli yaş sınırlarında bulunan çocuklara veya gençlere açık kurumlar olmadığını unutmayınız. Okulu çevreye açmada etkili olacak uygulamalardan birisi de "veli odası" veya "ana-baba odası" ismini alabilecek ve ülkemizde henüz bulunmayan bir organizasyondur. Bu düzenlemenin özellikleri şöyle özetlenebilir:

Okulun binalarının bünyesinde yer

alan bir odanın ayrılması ve buranın bir oturma odasını andıracak tarzda döşenmesi gerekmektedir. Masa, kanepeler, küçük bir kitaplık, bir çay ocağı, eğitsel değeri bulunan tablo ve resimler bu düzenleme için yeterlidir.

Okulun günlük programı ve ana-babaların iş hayatı da düşünülerek, günün belli saatlerinden sonra velilerin bu mekana gelmelerinin sağlanması gerekmektedir. İnsanlar bu küçük ve sıcak ortamda dinleneceklerini, sohbet edeceklerini, günlük gazete ve dergileri okuyabileceklerini, hergün değişik bir-iki öğretmenle birlikte olacaklarını ve akşam üstü bir "yorgunluk çayı içebileceklerini" gördüklerinde bu ortamı seveceklerdir.

Zaman içinde veli odasına gelme alışkanlığı yaygınlaştıkça, bu insanlarla birlikte bazı planlı etkinliklere yönelme kolaylaşacaktır.

Bu ortamın düzeninden bir velinin sorumlu olması da sağlanabilir. Örneğin bir emekli veli, küçük bir ücret karşılığında veli odasının düzeninden sorumlu olabilir. Aynı şekilde, burada her akşam bir-iki saat bulunacak olan öğretmenlere de ders ücreti şeklinde bir ücret ödenebilir.

Yukarıda açıklanan iki öneriye ilaveler yapmak mümkündür. Ancak işlevsel olması bakımından bu makalede bunlarla yetinilmiştir.

KAYNAKÇA

Dönmezer, İ.

"Allenin Çocukların Gelişimi ve Eğitimdeki Rolü ve Önemi". **Özel Kültür Okulları Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi, Eğitimde Arayışlar I. Sempozyumu (13-14 Nisan 1991) Bildiriler.** İstanbul: 1991.

Davies, D.,

"School Reaching Out: Family, School and Community Partnerships for Stuedes" **Phi Delta Kappan, V. 72, n. 5, Jan 1991.**

Ulusavaş, M.

"Eğitimde Nitelik Geliştirmede Devlet, Okul Yöneticisi ve Ana-Babanın Rollerini". **Özel Kültür Okulları Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi, Eğitimde Arayışlar I. Sempozyumu (13-14 Nisan 1991) Bildiriler.** İstanbul: 1991.

Yılmaz, H.

"Eğitim Sistemimizin Toplumsal Dokusu: Okul Çevre İlişkileri Açısından Eğitim Sürecine Toplumsal Katılım". Yayınlanmamış Doktora Tezi. M.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul: 1993

Çevre Bilinci- Eğitim/ İletişim İlişkileri

Dr. Caner ZANBAK
Çevre Koruma Danışmanı

Toplumların kalkınma düzeyleri, sahip oldukları manevi ve maddi varlıkları pekleştirebilme ve geliştirebilme yetenekleri ile doğrudan orantılıdır. Toplum yöneticilerinin en önemli görevi, saptanmış genel kurallar çerçevesi içinde, toplumun yaşam gereksinimlerini geleceğe yönelik olarak sağlamaktır. Bu amaç için elde mevcut doğal kaynaklardan yararlanılmaktadır. Her ne kadar diğer varlıkların kalite ve büyüklükleri önemli ise de, insan gücünün kalitesi (eğitim düzeyi) toplumların kalkınmasında en önemli rolü oynamaktadır.

Toplumlarda çevre bozulması ve kirlenmesine karşı duyarlılığın gelişmesinde en önemli rolü, gönüllü kuruluşların önderliğinde, “medya” oynamaktadır. Küreselleşmiş bilgi iletişim ağı içinde gelişmiş ülkelerdeki çevre koruma kavramları az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere de aşılacaktır. Ancak, bu olumlu gelişme kalkınmakta olan toplumlarda genellikle sosyal, ekonomik ve de politik sorunlar yaratmaktadır.

Gönüllü kuruluşlar ve medya, endüstriyel üretime yönelik bir amaç gütmeyen, genelde toplumun çıkarlarını koruma felsefesi içinde çalışan, sosyal denetleme ve halkı bilinçlendirme kurumlarıdır. Ancak bu kuruluşlar, bazen birbirleri ile de çelişkili yaklaşımlarla, üretime yönelik kurumlar ve devlet hizmeti veren kuruluşlar üzerinde “**yapıcı denetim**” yerine “**kırcı denetim**” yapabilmektedirler. Görüşümüze göre bu kırcı denetim, gönüllü kuruluş temsilcileri tarafından sıkça kullanılan “amacımız bağcıyı dövmek değil, üzüm yemektir” felsefesinin tek taraflı yorumlanmasından kaynaklanmaktadır. Bağcının üzerine gitmeden önce yemek istenen üzüm için bağcının emeklerinin karşılığını ödemek ya da en azından çapalama, budama, ilaçlama ve bağ bozma sırasında el vermek gerektiğini de düşünmek gereklidir. Özellikle, aceleyle üzüm yemek için girilen bağda yapılacak hasarın genellikle yenen üzümünden fazla olacağını da akıldan çıkarmamak gereklidir.

Çevre koruma denetiminin yetkili yürütücüsü “Devlet” olmalıdır. Gönüllü kuruluşlar, medya ve sanayiciler denetim için “parlamento kanalıyla” devlete yol göstermelidirler. Aynı zaman-

da, gönüllü kuruluşlar ve medyanın bu konudaki devlet denetiminin etkinliğini izlemesi, demokrasinin bir gereği olarak görülmelidir. Gönüllü kuruluşların etkinlikleri arkalarındaki halkın konu üzerindeki bilgi düzeyi ile orantılıdır. Bu nedenle, gönüllü kuruluşların en önemli görevi, çevre gözeticiliğinin yanı sıra halkı eğitmek de olmalıdır.

Önceki yazımızda da belirttiğimiz gibi, endüstriyel gelişme çevreyi genelde olumsuz olarak etkilemektedir. Ancak şunu da unutmamak lazımdır ki, az gelişmiş yörelerde duman çıkaran fabrika veya atölye bacası hala bir medeniyet simgesi olarak görülmektedir. Yöredeki iş olanakları çeşitlenip çoğaldıkça bu duman çıkaran bacalar “**çevre düşmanı**” olarak suçlanmaktadır. Bu tür bir çelişki ancak ekonomik kalkınmaya paralel olarak halkın artan bilinç düzeyi ile açıklanabilir.

Türkiye’de nüfusun yoğun olduğu yörelerde çevre bozulması ve kirliliği, insanların tüm duyularıyla algılanabilir düzeylerin üzerinde artmıştır. Mevcut sorunların, gelişmiş ülkelerde geçerli olan yönetmeliklerdeki temizleme ölçütleri kullanılarak kısa sürede çözümü, Türkiye için gerçekçi değildir. Sürdürülebilir kalkınma ilkesi altında en etkin çevre koruma yaklaşımının öncelikle mevcut atıkların bertarafının denetim altına alınması ve geri kazanılması olduğu görüşündeyiz. Bu tür bir yaklaşımın başarılı olmasında en önemli etmen “**eğitim**”dir.

Çevre konusunda eğitim, anaokullarından başlayıp okul sonrası günlük hayatta da devam etmelidir. Doğa sevgisinin aşılmasının yanı sıra, evden başlayarak iş yerinde de devam eden uygulamaya yönelik temizlik, atık azaltılması ve tekrar kullanma/geri kazanma yöntemleri yaygınlaştırılmalıdır. Çevre koruma bilincinin artmasında yeni yöntemler bulmak için yönetici ve eğitimcilerle çok büyük görevler düşmektedir. Biraz düşünülürse, çevre koruma kavramları (temizlik, doğaya saygı, israfın azaltılması) temel eğitim içinde eritilmiş olarak zaten verilmektedir. Bundan sonra yapılacak işlem, doğa sevgisi ve çevre koruma kavramlarını Türk kültürüne yönelik belirli bir sistem içinde derleyip, öğrencilerden başlayarak topluma benimsetmek, medya ve gönüllü kuruluşların aracılığıyla tüm topluma ulaştırmak olmalıdır. Bu konuda başarılı olmak için ilkemizin “bağcıyı eğiterek ve destekleyerek iyi kalite üzüm yemek” olması gerekir. Çevre içinde hepimizin birer “bağcı” olduğunu unutmamalıyız.

Kız Çocuklar ve Erkek Çocuklar Oyun Oynuyorlar

Alisan JAMES

Bir erkek çocuk eline oyuncak kamyon mu yoksa oyuncak bebek mi alacak?

Açık farklılıkların dışında, kızlar ve erkekler bebeklik dönemlerinden farklı görünmemektedir. Her iki cins de anne-babaları ihtiyaçları olan uykudan mahrum bırakır. Dakikada bir duvara tırmanır gibi tepenize çıkar ve sizi adeta sadık bir köleye dönüştürebilir. Hepsi çok aç gözlüdürler; günlük süt tüketim miktarları düşündüğümüzden çok daha fazladır. Büyürler, kilo alırlar ve yürümeyi ko-

renirler. Sevgiye daha fazla ihtiyaç duyarlar.

Gerçekte bebekler, zaman zaman her iki cinsiyetin de özelliklerini gösterir. Fakat her aile, bebekken dahi kızların ve erkeklerin tamamen farklı olduğu konusunda ısrar eder.

Bir anne küçük erkek çocuğu için şunları söylüyor: "O da diğer iki kızım gibi gelişiyor. Ama aynı değiller. Sanki onlardan farklı hissediyor, daha az nazik gözüküyor. Erkek çocuğum kızlarımla bebeliğine göre daha hastalıklı ve sanki daha yavaş hareket ediyor gibi."

● FARKLILIKLAR NASIL GELİŞİR ?

Bebekler arasındaki farklılıklar, kişilik özellikleri, gelişim ve büyüme oranları her birinin kontrolünün ötesinde değişik faktörlere bağlıdır. Genetik kalıtım, aile içinde çocuğun durumu, kız erkek kardeşlerin sayısı ve ailelerin yaklaşımı, ço-

cukların oynadıkları tüm rolleri önemli ölçüde belirler. Bazı aileler, çocukları birbirinden ayırmak için kızlara pembe, erkeklere mavi giydirme, kızlar için bebekler, erkekler için tahta askerler satın alma gibi süregelen yöntemleri reddederler. Çoğu aile ise böyle bir çabaya girmez.

Öyleyse, kız bebeğinize karşı verdiğiniz tepki biçimi onu erkek kardeşinden farklı yapar mı? Bu farklılıkların daha çok doğuştan getirilen seksüel özelliklerle bir ilişkisi olduğu söylenebilir mi? Erkeklik, kadınlık veya her ikisinin bir kombinasyonunu belirleyen, sonradan kazanılan bir özellikten ziyade, doğuştan var olan bir durumdan mı ileri gelmektedir?

● SAĞLIK FAKTÖRLERİ

Çoğu aileler için çocuğunun cinsiyetini bilmezden önce, bebek daha döl yatağında iken kız bebek, erkek bebekten çok farklıdır. Kız çocuk başlangıçta daha güçlüdür. Erkek bebekler için düşük ve ölü doğum sebebi ile oluşan kayıplar daha fazladır.

Doğan erkek bebekler, genelde kız bebeklerden daha uzun ve ağırdır. İlginçtir ki, çoğu erkek bebek, savaş veya doğal afetler gibi ulusal acil olaylar sırasında doğar.

Çalışan anneler, çoğunlukla erkek çocuk doğurur ve erkek çocukların babalarının mesleği çok daha streslidir. Daha çok babalarına benzerler.

Erkek bebeklerin kız bebeklerden daha sık hastalandıkları görülür. Risk az olmasına rağmen erkekler kızlara oranla daha fazla ölüm sendromunun kurbanları olurlar. Erkek çocuklarının fitik olma, kızamığa ve kızıl hastalığına yakalanma ihtimalleri daha yüksektir. Erkekler aşırı hareketli ve yiyecek alerjisine karşı daha hassastırlar. Fakat, kızlar erkeklerden daha sık boğmaca öksürüğüne yakalanırlar. Belkide o zaman kızlardan daha çok erkek bebeklerin, doktora ve hastahaneye götürülmesi şaşırtıcı olmasa gerek.

● KONFOR VE EĞLENCE

Ortalamada, erkek çocuklar kızlardan daha sık ağlarlar ve rahatlarına daha düşkünlüdürler. Bunun yanında, çalışmalar, ailelerin yeni doğmuş ağlayan bebeklerini cinsiyetine göre farklı şekillerde rahatlatma eğiliminde olduklarını gösterir. Aileler, kız çocukları ağlamaya başlar başlamaz kucağa alma eğilimindedirler. Çünkü kız çocuklarının daha nazik olduğunu düşünürler. Aslında bunun ters bir eğilim olduğu görünür. Genellikle, kucağa alınıp sakinleştirilmeden önce erkekler, kızlardan daha uzun süre ağlamaya bırakılırlar. Beklenildiği gibi erkek çocuklar aileleri ile yıkıcı ve daha kaba oyunlar oynamaları için desteklenmiş olurlar. Bunun yanında kız çocuklar daha çok gülcük yayma ve ilişkilerinde göz kontağı kurma eğilimindedirler. Ayrıca kız çocukları daha sık ve doğrudan konuşurlar.

● YENİ YÜRÜMEYE BAŞLAYAN ÇOCUKLARDA İLERLEME

Bedensel ve zihinsel açıdan kızlar erkek çocuklardan daha hızlı gelişir. Kızlar yürüme ve konuşmayı öğrenmede önde giderler. Kız çocuklar ilk kelimelerini daha erken dönemlerde söylerler ve cümlelerini biçimlendirmede daha ileridirler.

Yürümeye başlayan kız çocuklar dinleme ve konuşmayı severler, daha sosyal-

dirler. Erkek çocuklar çevrelerini ve farklı objeleri incelemeyi tercih ederlerken, kız çocuklar anne babaları ve diğer yetişkinlerle arkadaşlık çabaları içindedirler.

Bir grup çocuk için farklı iki imajı (biri nesne, diğeri bir in-

san) iyice inceleme fırsatı yaratıldığında, erkek çocukların, insanlardan çok, gördükleri nesnelere hatırladıkları gözlenmiştir. Kız çocuklar için bunun tam tersi geçerlidir.

Tuvalet eğitiminde de iki cins arasında farklılıklar vardır. Örneğin, alt bezlerinden ilk kız çocukları vazgeçer. Bazı erkek çocuklar üç yaşındayken alt bezlerini çıkarmaya hazır değillerken, iki yaşın-

daki bazı kız çocukları altlarını kuru tutabilirler. Buna rağmen kız çocuklarının isilik, kalçalarında kızarıklık ve üriner enfeksiyonlardan etkilenme riskleri daha yüksektir.

● OYUN ZAMANI

Erkek çocuklar, daha çok tahta bloklar ve diğer nesnelere oynamayı tercih ederler. Liderleri olan büyük gruplarda oynarlar. Gruptakilerin herbirini sevip sevmediklerine genelde dikkat ettikleri görünmez.

Kız çocuklar küçük gruplarda oynarlar, arkadaşlarını çok dikkatli seçerler. Sevmediklerini gruba dahil etmezler. Hoşlandıkları ve kabul ettikleri oyun ve ilgilerini sıraya koyarlar. Tahmin edildiği gibi erkek çocuklar maceraya ve harekete yönelik hikayeler uydururlarken, kız çocuklar aileleri, evleri, arkadaşları ve duyguları hakkında konuşma eğilimindedirler.

● ERKEN ÖĞRENME

Erkek çocuklar kızlara göre daha sakardırlar. Konuşma, artikülasyon, harfleri yanlış okuma gibi problemler erkeklerde kızlardan çok daha yüksek oranda görülür.

Kız çocuklar erkek çocuklardan daha düzenlidirler. Erkek çocuklar düştüklerinde kızlardan hemen hemen iki kat daha fazla acı hissederler.

Anne baba tartışmaları veya anne-babanın ayrılması gibi durumlarla karşı karşıya kalan erkek çocukların muhalefet etme eğiliminde olmaları şaşırtıcıdır. Erkek çocuklar gelişim aşamalarında tam bir olgunluğa sahip olmalarına rağmen bu durum cinsiyetler arasındaki nörolojik farklılıklara uygundur. Konuşma oluşumunu idare eden beynin sol tarafı ve biçimsel öğrenmenin diğer alanları, erkeklerde kızlardan daha yavaş gelişir. Çocukluğun son dönemlerinde er-

kek çocuklarda matematik ve fen bilimleri gibi mantıksal konularda daha iyi olma eğilimini sağlayan beynin sol kısmı baskındır. Kızlarda daha çok sezgisel öğrenmelerini sağlayan beynin sağ kısmı baskındır.

Erkek çocuklar, okul çağında kızlara yetişmeye başlarlar. Kız çocuklar 3-6 yaşları arasındayken gelecekteki zeka seviyeleri tahmin edilebilir. Fakat erkek çocuklar 6-10 yaşına gelmeyi beklemek zorundadırlar. Bir çok erkek çocuğun zeka seviyesi kızların iki katı yaşa ulaştıklarında artış gösterir.

● GÖRÜŞLER

"Yeni yürümeye başlayan bir grup çocuğu plastik oyun evine götürdüm. Erkek çocuklar içeriye bisikletlerini koymak isterken kızlar oyuncağı bir ev olarak görüyorlardı. Erkekler için bu oyuncak ev, garaj veya sığınaktı.

"Biçimsel olarak sahip oldukları genler nedeni ile kızlar ve erkekler arasındaki farklılıklara inanırım. 3 yaşındaki oğlum sizin için bir örnek olabilir. Onu tek bir yöne asla kanalize etmedim. Fakat o, oyuncak bebeklerle ve evlerle ilgilenmedi."

Bir Psikolog

"4 Çocuğum var. Ali (8), Erbil (6), Gül (4) ve Ayşe (2). Çok şükür hiç biri bebeklik dönemleri boyunca hastalanmadı. Sadece Ali, ilk yılının tümünü çiğlikler içinde geçirdi. İnek sütüne karşı alerjisi olduğunu sonradan keşfettik.

Aşağı yukarı aynı yaşta yürüme ve konuşmayı öğrendiler. Kızlar, bağımsız davranma bakımından erkek kardeşlerinden her zaman ileriydiler. Ali, yaşça en büyük olmasına rağmen onu hâlâ ben giydiriyorum. Halbuki kız kardeşleri çok erken yaştan itibaren kendi kendilerine bir şeyler yapmak istediler.

"Cinsiyetlerine önem vermeden onlara eşit muamele etmek için her zaman çaba gösterdim. Erkeksi veya kadınsı özellikler taşımayan oyuncaklar satın al-

dım. Fakat şimdi Ali, doğal olarak araba gibi tipik erkeksi oyuncağlara ilgi gösteriyor. Kızlarsa her zaman bebek istiyorlar.

"Oyun tipleri ve yolları farklılaştı. Ali her zaman fiziksel oyunları seviyor ve canını acıtıp ağlıyor. Ama yine de vazgeçmiyor, gidip tekrar aynı şeyi yapıyor. Görüldüğü gibi kızlar tehlikeli durumlardan daha çok uzak kalıyorlar.

"Kızlar birlikte çok güzel oynuyorlar. Fakat Ali, oyuna katıldığında oyun göz yaşları içinde sona eriyor. Her seferinde aynı sonuç tekrarlanıp duruyor. Kızlar hayali oyunları seviyor fakat Ali, sıkılıyor ve oyunu bozuyor."

Bir Anne

Practical Parenting-
November 1993'ten çeviren
Aylin ÇEVİK

Gazetenin Eğitim ve Öğretimde Kullanılması*

Derleyen: **Yard. Doç. Dr. İrfan ERDOĞAN**
İ.Ü. Edebiyat Fak. Eğitim Bilimleri Bölümü

Gazete ders içi etkinliklerde en az kitap kadar yardımcı veya etkili bir materyal olarak kullanılabilir.

Gazete özellikle ABD'de eğitim öğretim etkinliklerinde önemli bir materyal olarak kullanılmaktadır. ABD'de, eğitimde gazete kullanma etkinliğinin büyük kısmı Amerikan Yayıncılar Birliği adlı kuruluşun desteklediği Eğitimde Gazete Programları adı altında yürütülmektedir. ABD'de Kanada'da yaklaşık 500 gazete Eğitimde Gazete Programı'na katılmaktadır. Programda her yıl sınıflarda 30 milyon adet gazete kullanılmaktadır. Programa dahil olan gazetelerin üçte ikisi gazeteleri okullara yarı fiyattan satmakta, diğer üçte birlik kısmı ise gazeteleri okullara ücretsiz sağlamaktadır. Eğitimde Gazete Programlarına dahil olan gazetelerin büyük kısmı, ders planları, etkinlik sayfaları gibi ilave öğretim materyalleri de sağlıyor. Gazetelerin % 60'ı bu ilave materyalleri ücretsiz sağlamaktadır. Ayrıca bu gazetelerin % 75'i de programı uygulayan öğretmenler

için yarım gün ile bir hafta arasında hizmet içi eğitim düzenliyor (L. Rhoades ve G. Rhoades, 1980).

Bu tür programlarda gazete yoğun bir şekilde bir öğretim materyali olarak kullanılmaktadır. Bu programların dışında ABD'de ders etkinliklerinin çoğunda değişik gazetelerden alınmış yazı, haber türü pasajlar, temel ders kitaplarının yanında etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Özellikle İngilizce öğretiminde gazete en temel materyallerden birisi olarak kullanılır.

Eğitim-Öğretimde Gazete Kullanmanın Yararları

Çok sayıda haber, enformasyon vb. bilgilere sahip olan gazeteler, köşe yazıları, düşünce yazıları, fotoğraflar, sanat çalışmaları, ilginç hikaye ve olaylarla donanmış biçimleriyle her kesimden okuyucuya hitap eder. Gazete, öğrencileri okul duvarları dışında olup bitenlerden haberdar eder. Öğrencilere günlük hayatta kullanacakları bilgileri verebilir. Gazete-

**Güncel olmaları
nedeni ile eğitim-
öğretimde
gazetenin
kullanılmasıyla
programlar daha
canlı olur ve
modernliği
koruyabilir.**

* Bu makale, Lynn Rhoades ve George Rhoades'in **Teaching with Newspapers: The Living Curriculum** adlı eserinden derlenerek hazırlanmıştır.

nin sağladığı bilgiler her yaş grubuna hitap eder. Gazetelerde materyallerin çok olması öğrenciye bireysel ödevler verebilmeyi mümkün kılar.

Gazete, öğrencilerin olaylar ve haberlere aşina olmalarını sağlar ve böylece çocukların yetişkinlerle ortak bir zemin bulmalarına ve etkileşime girebilmelerine yardımcı olur. Gazete, öğrencinin aileleri ile üzerinde konuşabileceği önemli bir okuma materyalidir. Bu durum anne, baba ve diğer aile bireylerinin çocuğun okul etkinlikleri ile daha verimli olarak ilgilenmelerini sağlayabilir ve sınıf içi eğitim süreci aileye kadar uzanabilir.

Ayrıca öğretimde gazeteye başvurmak geleneksel öğretim malzemelerinden hoşlanmayan çocukların konuya olan ilgisini toplayabilir ve gazetenin kullanılması öğrencilerde okuma alışkanlığını da geliştirebilir.

Gazeteler toplumsal olayları ve kararları etkilemeleri nedeniyle demokratik toplumun en temel unsurlarından biri sayılabilir. Bu durumda gazete kullanan bir eğitim öğretim etkinliği ile demokratik bir toplumun da temelleri atılmış olabilir.

Okul kitaplarının genelinde eski olması bilgilerin de eski olmasına yol açabilir. Oysa gazeteler sıcaklığı sıcaklığına yeni bilgiler sunar. Güncel olmaları nedeniyle eğitim-öğretimde gazetenin kullanılmasında programlar daha canlı olur ve modernliğini koruyabilir.

Bu yolla eğitim öğretimin tek yönlü standart bir kaynağa bağlı kalınmadan yürütülmesi ile öğrencilerde bireysel çabalara dayalı bir araştırma alışkanlığı geliştirebilir.

Gazeteye dayalı ger-

çekleştirilen çok yönlü eğitim öğretim, öğrencileri sürekli olarak yaratıcı ve eleştirel olmaya sevkedecektir. Bu yolla eğitim öğretim etkinlikleri öğretmen merkezli olmaktan çıkıp öğrenci merkezli bir yapıya kavuşacaktır.

Orta Öğretimde Gazete

Kullanmanın Önemi

Gazete, eğitim öğretimin her düzeyinde etkili olabileceği gibi orta öğretim düzeyinde kullanılmasının özgün bir önemi vardır. Özellikle orta öğretim çağındaki çocuklar yetişkinler ile ilişkilere meraklıdır. Gazete onların yetişkinlerle olan etkileşimlerinde yardımcı olur. Lise öğrencileri gelecekte hakkında bir takım meraklara ve endişelere sahiptir. Özellikle üniversiteye giriş, kariyer, uygun iş, ev, otomobil gibi konulara ilgi duyarlar. Ev ile ilgili sorunlarla da örneğin ev sahibi olmak, çocuk bakımı, yemek hazırlama, beslenme, büt-

Gazeteye dayalı gerçekleştirilen çok yönlü eğitim öğretim, öğrencileri sürekli olarak yaratıcı ve eleştirel olmaya sevkedecektir.

Gazete Yöneticileri ile Söyleşi • Gazete Yöneticileri ile

Umur TALU

Milliyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni

Umur TALU, 1957'de İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdikten sonra 1980'de Boğaziçi Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nden mezun oldu. İ.Ü. İktisat Fakültesi'nde başladığı doktora çalışmalarını, gazeteçilik yüzünden bıraktı. Gazeteçiliğe 1980'de Günaydın Gazetesi'nde başladı. 1982'de Güneş Gazetesi'nin kuruluşunda bulundu. 1983'de Cumhuriyet, 1985'de Milliyet, 1987'de Hürriyet Gazetesi'nde çalıştı. 1988'de Yazı İşleri Müdürü olarak yeniden Milliyet'e geçti. 1992'dan bu yana Milliyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmenliği yapmaktadır.

Milliyet Gazetesi

Milliyet Gazetesi 45. yılında. Cumhuriyet ve Hürriyet'ten sonra yaş olarak üçüncü büyük gazete. Halen haftalık ortalama 350 bin tираjı var.

"ÜLKEMİZDE GAZETELERİN EĞİTİM-ÖĞRETİME KATKILARI"

Hazırlayan: **İlhami FINDIKÇI**

Gazetelerin eğitim-öğretime bakış açısı, bu haberlere ayırdıkları yer konusunda bilgi edinmek için gazete yöneticileri ile yaptığımız söyleşileri aşağıda sunuyoruz.

Milliyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Umur TALU ile yaptığımız söyleşi:

Ülkemizde genel olarak medyanın ve özellikle gazetelerin eğitim-öğretime katkılar konusunda neler düşünüyorsunuz? Konuyu sadece okullarla sınırlı değilde yaygın eğitim ve özellikle yetişkin eğitimini de içerecek biçimde değerlendirir misiniz?

Gazetelerin genel eğitim içinde önemli bir fonksiyonu vardır. Çünkü: kitap okumanın belirli nedenlerle çok düşük olduğu Türkiye'de en azın-

**Gazete,
öğrencilerin
güncel
olaylar ve
haberlere aşina
olmalarını sağlar.**

çe, sağlık ve güvenlik gibi aile sorunları hakkında düşünme bu yaşlarda başlar. Bu çağdaki çocuklar gelecekte nasıl bir yaşantıya sahip olacaklarını merak ederler. Ne tür bilimsel buluşların hayatlarını etkileyeceğini düşünürler. Devlet işlerinde, dış ilişkilerde neler olup bittiğini merak ederler ve öğrenmek isterler. Sinema sanat ve spordaki gelişmeleri öğrenmek isterler. İşte gazete bu bilgileri öğrencilere sağlayabilen canlı bir program gibidir.

Uygulama...

Okula günlük bir gazetenin ulaşması için düzenlemeler yapılır. Şartlar elverirse her öğrenci için bir gazete alınır. Bu şekilde öğrenciler gazeteden dersleri ile ilgili olan parçaları ve ilgili yerleri kesip saklayabilirler. Bu finansal açıdan zor olursa büyük bir sınıf için gazete alınır ve gün boyunca diğer öğrenciler için de aynı gazeteler kullanılabilir. Sınıf içi düzen de gazeteden etkili olarak yararlanmak için ayarlanır. Sınıfta haberler, karikatürler, hava durumu vb. konular için özel

Gazete Yöneticileri ile Söyleşi ● Gazete Yöneticileri ile Söyleşi ● Gazete Yöneticileri

dan en yüksek satışa ulaşmış yazılı yayın gazetedir. Televizyon kanallarının çoğalmasıyla sanki televizyon bu anlamda daha öne geçmiş durumda, kendi içinde barındırdığı tehlikelerle birlikte. Gazete aktif bir faaliyet gerektiriyor. Para vereceksiniz, gazete alacaksınız, sayfaları çevireceksiniz, okuyacaksınız, üzerinde düşüneceksiniz. Oysa televizyon bedava evin içine kadar geliyor ve izleyici pasiftir. Sadece bir düğmeye dokunuyorsunuz. Ayrıca görüntü her zaman daha kolay ilgi çekiyor. Bu anlamda televizyonun yarattığı epeyce tehlike var. Televizyon, genel eğitime pozitif katkılarda bulunuyorsa tehlike söz konusu değildir. Ancak Türkiye'de televizyon yayıncılığının henüz bu olgunluğa gelmediğini ve bu tür kanalların çoğunlukta olmadığını biliyoruz. Şimdi burada gazetenin genel eğitim içinde rolü, nispi olarak azalmış gibi geliyor bana. Nüfus çok arttı, gazete trafları orantılı olarak artmadı. Gazetelerin nitelikleri de bu anlamda tartışılır. Gazeteler edebi dünya ile daha iç içeydi. Tabii dünya çok değişti ve bu koşuşturmaya içinde edebi özellikler biraz daha ikinci planda kaldı. Örneğin gazetenin yazarları kadar muhabirlerinin de Türkçeyi iyi kullanmaları gereklidir. Bugün geldiğimiz bu karmaşık ortamda ne yazık ki bunlar özlenen standartta değil. Çok iyi yazan muhabirler, çok iyi yazan yazarlar, dilin kullanımı, dili belli bir amaç için bütün zenginliğiyle kullanabilme çeşitliliği eskiden daha fazlaydı gibi geliyor bana. Bunda televizyonun etkisi var. Türkiye'de genel olarak öğretim yaygınlaşırken eğitimin kalitesindeki düşüşün etkisi var.

Tüm bunlara insan davranışlarının da büyük rolü var. Nedense toplumumuzda gazete genellikle ihtiyaç olarak önemini kaybetmiş gibi görünüyor. Oysa toplumun, özellikle gençlerin gazete yoluyla öğrenebilecekleri çok şey var. Yani gazeteler o kadar da boş değil. Galiba herkes haber alma ve fikir oluşturma sorununu daha kolay halletmeye çalışıyor. Fikir oluşturma zaten çok geri planda kaldı. Gazetelerin en önemli fonksiyonu, insanların düşünce oluşturmalarını sağlamaktır. Düşünce oluşturmak isteyen insan sayısı nispi olarak azaldı gibi geliyor bana.

Bundan sonra nasıl olmalı ve ne yapılabilir diye düşünülürken, gazeteden vazgeçmemeli insanlar. Gazeteci olarak biz de üzerimize düşenleri yapmalıyız. Ama herhalde okullarda konunun üzerinde çok durulmalı. Yani görüntüye dayanan televizyona rağmen yazılı düşünce ve iletişim ürününün çok çok önemli olduğu vurgulanmalı. En basiti öğretmen gazete alıyor mu? Bu sayının oldukça düşük olduğunu düşünüyorum. Burada tek başına öğretmeni suçlamıyorum. Ama öncelikle öğretmenin şu ya da bu gazeteyi alması gerekli. Böylece bir öğrenciye alışkanlık olarak geçer. Aile öğrenciyi şekillendirdiği gibi öğrencinin istek ve davranışları da aileyi şekillendirir. O zaman ailede böyle bir ihtiyaç doğacaktır. Bu hem gazete traflarını arttıracaktır hem de talebe göre gazetelerin kendilerine bir çeki düzen vermelerini sağlayacaktır.

Gazetelerin eğitim-öğretimde etkin bir araç olarak kullanılması konusunda yeni bir akım var. Amerika'da başlayan bu akıma göre doğrudan sınıf ortamında gazetelerin dil öğretiminden matematik öğretimine kadar bir çok konuda pratik ve güncel bir öğretim aracı olarak kullanılması söz konusu. Biz de böyle bir uygulama gerçekleştirilebilir mi? Bu konuda neler düşünüyorsunuz?

Çok yararlı bir uygulama olur. Öncelikle okul düzeyinde düşünce sirkülasyonu çocukların düzeylerine göre gerçekleşmiş olur. İkincisi bu fikir ve düşüncelerin sonucunda çocuklar, kendi fikir ve tezlerini geliştireceklerdir. Böylece toplumsal bir olay karşısında çocuğun da bir görüşü belirleme başlayacaktır. Çocuk değişik gazeteler, değişik görüşlerle yüz yüze gelebiliyorsa çok sesli bir dünyanın gerçekleriyle tanışacaktır. Diğer yandan dil ve düşüncenin kullanılması açısından da büyük katkılar olur. Zaten eğitim-öğretimin de en önemli amaçlarından biri bu. Gazete canlı bir olay ve her gün yeniden çıkıyor. Her gün gelişen olaylar ele alınıyor. Biz burada bu sürati yaşıyoruz. Ama dışımızdaki dünya sanki daha statik. Ayrıca özellikle gençlerin yetişirken bu dinamizmi yaşamaları lazım. Televizyon bunu sağlayamaz. Televizyon izlerken pasifsiz ve pek bir şey

köşeler düzenlenir. Her öğrenci gazete kupürlerini yapıştırmak vb. etkinliklerde kullanacağı bir defter tutar.

Bu programda öğretmenin temel işlevi öğrencileri yönlendirmektir. Öğretmen aktif bir bilgi taşıyıcı ve aktarıcı değildir. Öğrencilerin kendi araştırmalarıyla elde ettikleri bilgileri sınıf içi ortamda tartışıp sistematize etmelerine yardımcı olur. Buna göre öğretmen her hafta kendi elindeki yıllık veya dönemlik programa göre işlenecek konular için öğrencilerin yapmaları gerekli etkinlikleri söyler. Örneğin ilk

haftaki Sosyal Bilgiler dersi için işlenecek konu "Çevrenin tanınması" ise, öğretmen öğrencilere bu konuyu öğretebilecek etkinlikleri gazeteden ödevler vererek söyler. Bu konu için öğrencilerden o hafta içerisinde gazetede ve çevrede gözlenen sorunlar ve gelişmeleri taramaları ve bunu rapor etmeleri istenebilir. Konu işlenirken de her öğrenci kendi derlediği bilgileri sınıfa sunar. Sunular esnasında öğretmen her öğrencinin katılımını sağlar ve verimli bir etkileşimin kurulmasına yardım eder. Ayrıca işlenen konuda kendi bilgilerini de dersin işlenişi anında sını-

yleşi ● Gazete Yöneticileri ile Söyleşi ● Gazete Yöneticileri ile Söyleşi ● Gazete

yapmanız mümkün değil. Oysa gazetenin altını çizebilirsiniz, belirli yerleri kesebilirsiniz, bir yazıyı yeniden yazabilirsiniz.

Uygulamada bu nasıl olur? Yani gazete her okula nasıl girebilir?

Evet, her okula girebilmeli. Ödenekler ve benzeri sorunlar olabilir. Ama gazete o kadar pahalı değil. Tüm okullar düşünüldüğünde büyük sayılar çıkabilir. Ama her bir okul için harcanan paraları düşündüğünüzde bu o kadar da büyük bir para değil. Velilerin burada katkıları olabilir. Önemli olan bu tür bir yönlendirmenin olması. Böyle bir uygulamayı tek bir gazete ile yapmak hoş olmaz, çeşitlilik yaratılmalıdır. Sonuç olarak okullarda hatta sınıf bazında gazete alınması lazımdır.

Örneğin; benim ortaöğretimde olduğum dönemde gazete üzerinde konuşan öğretmenlerimiz vardı. Ben Galatasaray Lisesi'ni bitirdim. O dönemde kendimiz de gazete çıkarmaya çalışırdık. Yıllar sonra geçenlerde bir vesile ile okula gittiğimde periyodik yayınların olduğu bir salon gördüm, bu hoşuma gitti. Bütün dergiler, gazeteler vardı. Bu olumlu gelişmeye karşılık o dönemlerde edebiyat öğretmenlerimiz - ki bunların bir kısmı gazetelere yazı da yazardı- gazetelerle çok iç içeydiler ve biz gazete üzerinde çok tartışırdık. Bizi teşvik ederlerdi, yazılar yazardık. Şimdi bunların olup olmadığını pek bilmiyorum. Toplum belki gazeteyi bu anlamda ikinci plana attı.

Dilerseniz sizin gazetenizin eğitim-öğretime bakış açısı ve ilgili haberleri değerlendirmesine bakalım biraz. Eğitim-öğretime ayırdığınız yer ne kadar, bu konuda bir oran verilebilir mi?

Şimdi çok genelde baktığımızda, başından sonuna kadar gazetenin tümü eğitimle ilgilidir. Ama doğrudan eğitim-öğretim sorunları konusunda tam sayıları elimde yok ama sanırım en

fazla yer ayıran gazete Milliyet'tir. Türkiye'de ekonomi servisi, haber servisine benzer bir eğitim servisini ilk kuran gazete biziz. Burada eğitimde deneyimli bir kadromuz var. Bazen sınav dönemlerinde gazetenin önemli bir kısmı eğitime ayrılır. Ancak bu kadar öğrencisi olan yetişkin eğitime büyük ihtiyacı olan Türkiye için bu yeterli mi? Değil tabii.

Gazetelerin bu konuda daha çok işlevi olması gerekli. Bunun yollarını yöntemlerini bulmamız gerekiyor. Bu gençlerin ilgi alanlarına yönelik çeşitli yayınlar olabilir. Sanırım önümüzdeki dönem, bu açıdan daha da verimli olacaktır.

Okurlarımıza bir mesajınız var mı?

Baştan beri söylediklerimde anafikir olarak vermek istediğim mesaj, anne-babalar ve öğretmenler herşeyden önce çocuklara gazeteyi benimsetmeliler. Diğer tüketim maddeleriyle karşılaştırıldığında gazete, gerçekten çok önemli ve buna para ayrılabilir. Yeterki bunun vazgeçilmez olduğu kavranılsın. Çocuk yetişme çağında gazetenin de sosyal yaşamda önemli bir yeri olduğunu farkedebilmeli.

Zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.

5- Genel, ekonomi, sanat/eğlence haberleri, spor, aile ve kadın konusunda birer haber buldurulur. Her haber hakkında birkaç cümlelik temel fikir yazdırılır.

6- Sınıfta veya okulda meydana gelen bir olay hakkında bir haber yazısı yazdırılır.

Yayına Hazırlıkla İlgili

Etkinlikler

1- Makalenin özü, grameri ve içeriği tartışılır (kırmızı kalem kullanarak).

2- Haberlerin yorumlanması sağlanır ve haberler hakkındaki görüşler tartışılır.

Sosyal Bilgiler/

Vatandaşlık Dersleri

1- Herhangi bir suç olayı, hava kirliliği, işsizlik, enerji kaynakları ve hükümet üyeleri hakkında yazılar kestirilir, yazılı ve sözlü raporlar ve panel tartışmaları için kullanılır.

2- Devam eden bir olay hakkında her hafta sağlanan önemli gelişmeler için özet tutturulur ve sonunda rapor edilerek sınıfta tartışılır.

3- Vatandaşlık görevleri (seçim, vergi, trafik kuralları gibi) hakkındaki yazılar toplanır.

4- Hükümetin sunduğu hizmetler hakkında yazılar toplanır ve hangi hizmetin hangi hükümet birimi tarafından sunuldu-

Gazete Yöneticileri ile Söyleşi ● Gazete Yöneticileri ile Söyleşi ● Gazete Yöneticileri

İsmail KAPAN

Türkiye Gazetesi Genel Yayın Müdürü

İsmail Kapan, 1956'da Malatya'da doğdu. İ.Ü. Hukuk Fakültesi'ni bitirdikten sonra lise yıllarından beri ilgilendiği gazeteciliği meslek olarak seçti. 1978 yılında Türkiye Gazetesi'nde göreve başladı. İstihbarat şefliği, köşe yazarlığı, sorumlu yazı işleri müdürlüğü gibi çeşitli görevlerde bulundu. İhlas Haber Ajansı'nın kuruluşunda görev aldı ve bir buçuk yıl bu ajansın genel müdürlüğünü yaptı. Halen aynı gazetenin Genel Yayın Müdürü olarak görev yapmaktadır.

Türkiye Gazetesi

22 Nisan 1970'te kuruldu. Gazeteye bağlı Çocuk, İnsan ve Kâinat, Tarih ve Medeniyet, Tekstil Teknik, Medikal gibi yayınları vardı. Gazetenin halen 350 bin civarında net satışı vardır.

Türkiye Gazetesi Genel Yayın Müdürü İsmail KAPAN ile yaptığımız söyleşi:

Yazılı ve görüntülü medyanın toplum üzerindeki etkileri son günlerde önemli bir tartışma konusu olmuş durumdadır. Bu konuda sizin görüşünüz nedir?

Kitle haberleşme araçlarının toplum üzerinde çok büyük etkileri vardır. Her yetkili ve uzman da bunu tekrarlıyor. Tekrar etmelerinde de yarar vardır. Çünkü kitle haberleşme araçlarının gücünün tam olarak algılanmasında yarar vardır. Basına dördüncü kuvvet deniliyor. Bu sadece siyasi açıdan değil. Toplum yönlendirme ve kamuoyu oluşturma bakımından çok büyük etkisi var. Çünkü; kitle iletişim araçları belirli bir bilgiyi duyurmanın yanında insanların kafalarındaki bilgileri şekillendiriyor, merak uyandırıyor. Çok daha önemlisi tüketim davranışını belirliyor. Kısaca insan hayatının hemen her yönünde etkisini görmek mümkün. Buradan hareketle genç nesillerin eğitiminde kitle haberleşme araçlarından çok iyi biçimde yararlanılabileceği hemen söylenebilir. Nitekim televizyonun eğitime yönelik özellikle açıköğretim yayınlarından sonra gazeteler de sınavlara yönelik sorular yayınlama yoluna gitmişlerdir. Gazeteler genç kesimi kendine bağlamak için çeşitli eğitici yayınlar yapmak durumundadır. Özellikle bazı televizyon yayınlarının olumsuz etkilerinin önlenmesi gerekli. Bu konuda yeni kanunun etkili olmasını diliyorum.

Siz hem bir gazeteci hem de hukukçu olarak yeni radyo televizyon kanunu konusunda neler düşünüyorsunuz?

Bir kanunun çıkmasıyla her şeyin düzeleceği beklentisine kapılmak doğru değil. Asıl olan kanunun uygulanmasıdır. Bunu da zaman gösterecektir. Ancak, geçmişteki uygulamalardan hareketle bu konuda tereddütlerim vardır. Mutlaka başıboşluktan daha iyidir. Örneğin daha önce Küçük Çocukları Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu çıkarıldı. Bu kanunun çıkmasında Türkiye Gazetesi olarak bizim çalışmalarımızın büyük etkisi olmuştur. Bunu da belirtmek isterim. Bu kanun çıkmıştır ama ben bir gazeteci olarak bu kanunun yeterince uygulandığı kanısında değilim. Aynı durum radyo televizyon ile ilgili yeni kanunun da başına gelecektir. Aynı durum radyo televizyon ile ilgili yeni kanunun da başına gelecektir. Diğer yandan konuyu sadece bu

ğu tartışılır.

5- Günün en önemli beş problemi seçilir ve tartışılır. Her bir problem için çözümler üzerinde tartışma yaptırılır.

6- İleriki zamanlara ışık tutma amacıyla içinde yaşanan deviri tanıtıcı yazılar ve resimler toplatılır.

7- Oyun etkinliği: Bir öğrencinin gazete-
de geçen konularda uzman olduğu varsayılır. Diğer öğrenciler uzman öğrenciye sorular sorarlar. Uzman varsayılan öğrenci, cevabı bilemediğinde soruyu soran öğrenci uzman olur.

8- Cumhurbaşkanı, Başbakan, Bakanlar vb. makamlar ile ilgili yazılar toplatılır.

Hakkında yazı toplanan makamın duyuru ve kararları özetlenir. Bir öğrenci Cumhurbaşkanı veya diğerleri gibi varsayılır. Diğer öğrenciler de gazeteci gibi davranıp sorular sorarlar.

9- Anayasa tarafından tanınan özgürlüklerin listesi yapılır. Gazetede bu özgürlüklerle ilgili çıkan yazılar üzerinde tartışma yaptırılır.

10- Mecliste görüşülmekte olan bir yasa teklifi ile ilgili haberler tartışılır. Milletvekillerinin hangi yönde oy kullanmaları gerektiği hakkında tartışma yaptırılır. Bu konuda her öğrenciye bir mektup yazdırılır ve kendilerine yakın buldukları milletvekillerine göndertilir.

● Söyleşi ● Gazete Yöneticileri ile Söyleşi ● Gazete Yöneticileri ile Söyleşi ● Gazete

kanunla sınırlı düşünmek yanlış olur. Çünkü Türkiye'de basın yayını ilgilendiren pek çok kanun var. Başta Anayasa olmak üzere, Türk Ceza Kanunu, Borçlar Kanunu, Ticaret Kanunu, Basın Çalışanları Hakkındaki Kanun, 1475 Sayılı İş Kanunu, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ve Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu'ndaki ilgili hükümlerin hepsi basın yayını ilgilendirir. Aslında bu kanunlardaki ilgili maddeler gerektiği gibi uygulansaydı belkide bu yeni kanuna gerek kalmayacaktı. Ancak yeni ihtiyaçlar yeni düzenlemeler gerektirmektedir. Özetle yeni kanunun kanunsuzluktan daha iyi olduğu, zaman içinde uygulama eksikleri giderildiğinde iyi neticeler vereceğine inanıyorum.

Dilerseniz biraz da gazete ve eğitim üzerine yoğunlaşalım. Merak ettiğim şu, gazetenizin eğitim haberlerine bakış açısı nedir? Örneğin eğitim haberlerinin gazete içindeki ağırlığı nedir? Böyle bir oran var mıdır?

Bizim; polis, adliye ve belediye muhabirlerimiz gibi milli eğitim muhabirlerimiz de vardır. Bu arkadaşlar eğitimle ilgili haberleri sıkı biçimde takip ederler. Kendi gazetemiz adına söylüyorum, bir oran vermek zor. Çünkü; günün aktüalitesine göre bu oran değişebilir. Ama rahatlıkla söyleyebilirim ki biz eğitim haberlerine büyük önem veriyoruz. Çünkü genç kitle bizim için oldukça önemli bir kitledir. Bir çocuk dergimiz var. Bu okul öncesi ve ilkökul düzeyindeki öğrencilere yöneliktir. Gençler de artık gazete okurudur. Onlar için eğitim, okul, tatil, kitap ve benzeri haberler veriyoruz.

Çocuk ve gençlerin dışında yetişkinlerin eğitimlerine yönelik çalışmalarınız var mı? Bildiğimiz kadanyla orta sayfanızda bu tür çalışmalar var.

Orta sayfada özellikle olgunlaşma enstitülerinde verilen nakış, dikiş, yemek pişirme gibi konuları içeren çalışmalar var. Ayrıca sağlık köşemiz var. Bu, başlı başına bir eğitim konusudur. Bulmacalar var. Yani orta sayfa, genel eğitim ağırlıklı bilgiler içermektedir.

Okuyucularımıza bir mesajınız var mı?

Evet. Şimdi yaşadığımız döneme bilgi çağı diyorlar. Bu çağda kuvvetli bir toplum olmamız, ayakta kalabilmemiz için özellikle gençlerimizin iyi bir eğitim alması lazım. Çağımızın eğitim araç-gereçlerinden en iyi biçimde yararlanabilmeliyiz. Daktilo hemen hemen kalktı. Bilgisayar eğitimi çok önemli, yabancı dil eğitimi çok önemli. Bunları yaparken kültürünü ve tarihini iyi bilmesi lazım gençlerin. Çünkü tarihini bilmeyenlerin ileriye yönelik sağlıklı kararlar verebileceğine şahsen inanıyorum.

Verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ederiz.

Kırk Yılın İçinden Eğitim Kesitleri

Celil ALTIN

Kültür Koleji Genel Müdürlüğü Ölçme-Değerlendirme Danışmanı

1937 yılında Romanya'da, Silistre'nin Rahmanaşıklar köyünde, ilkokulun dördüncü sınıfındayım. Okulun dört sınıfını okutan dört öğretmenimiz, etüt saatlerinde başımızda bulunan bir de stajyer öğretmenimiz var. Satajyer öğretmen 20-22 yaşlarında, çok güzel, her giydiğini kendine yakıştıran, olağanüstü hoşgörülü bir kız. Kendisine 'domnişoara' derdik.

Etüt saatlerinde o gün gördüğümüz dersleri yineliyor, verilen ödevleri tamamlıyor, ertesi gün işlenecek konuların da hazırlık çalışmalarını yapıyoruz. Etüt çalışmalarından amaç, okuldan eve iş götürmemek. Okuldan eve salt kimi öyküler, evde yapılabilecek deneyler verilirdi. Etütte yetiştiremediklerimizi de evde tamamlardık.

Etüt saatinde, domnişoaramız aramızda dolaşıyor, okuduklarımıza, yazdıklarımıza göz ucuy-la bakıyordu. Sürekli aynı şey üzerinde duran, bir yere takılıp kalan birini görse, hemen sorardı: "Niye ilerlemiyorsun? yardım edebilir miyim sana?" deyip elimizden tutardı. Bu yardımını da hemen yapmaz: "Şunu, şunu yaptığna göre bunu da yapmalısın, şu noktaya bir kez daha bak." demekle yetinirdi. Dönüp dolaşıp gene yanımıza geldiğinde sorunu çözmüşsek, saçımızı okşayarak kocaman bir "Bravo." deyip geçerdi, çözememişsek ya biraz daha ileri varan bir ipucu verir, ya da kendi kalemıyla defterimize yazarak, kitaptaki yerinin altını çizerek bize gösterir, nasıl düşünmemiz gerektiğini kısaca açıklardı.

Doğrusu bu sınıfta biz, iki Türk çocuğu derslerimizi sınıf öğrenenimizden çok bu domnişoaramızadan öğrenirdik. Bunun oldukça önemli bir nedeni vardı: Türkçemiz çok yetersizdi, ama Romenceyi de Romen çocukları kadar iyi bilmiyorduk. Sınıfta işlenen kimi konuları yeterince anlayamadığımız oluyordu. Bu durumlarda etüt saatlerinde domnişoaramız imdadımıza yetişiyordu. Anlayamadığımız her şeyi sınıf öğretmenimizden soramıyorduk. O zaten bir konuyu uzun uzun anlatmazdı. Sınıfta kendisine bir soru sorulsa, çok sevinir görünür, ama evirir çevirir aynı soruyu gene o öğrenciye yanıtlar, yanıt alamazsa, soruyu, bütün sınıfa yöneltirdi.

Derse girince, hazırlık çalışmaları yapmamız için önceden verdiği konunun adını tahtaya yazar, bu konuyu niçin öğrenmek durumunda olduğumuzu bir yaşam öyküsüyle anlatır, konuya ilgimizi çekerdi. Tarih, coğrafya, matematik, fen bilgisi, vb. Bütün derslerin bütün konuları için böyle iki, üç dakika süren bir yaşam öyküsü anlatırdı. Bu öyküleri kendi mi uydururdu, yoksa Romanya'da ilkokul öğretmenlerinin eline böyle bir öğretmen kitabı mı verilirdi...! Biz çocuk aklımızla boyuna bunu çözmeye çalışırdık. Bu öykülerinde anlattıkları, kitapta yazılanlara hiç değinmezdi. Yöntemini bilmeyen, onun neden söz ettiğini anlayamazdı. Özenle, sözcüklerin anlamlarını sezdire sezdire ve özellikle daha çok biz Türk öğrencilerin yüzüne baka baka anlatırdı bu öyküyü, ya da bize öyle gelirdi. Sanki anlattığı öyküyü Türk öğrenciler kavratsa, kendini başarılı sayardı. Bu öykü bizim de yaşadığımız olayları konu aldığı için o gün işlenecek dersin konusunu çok kolay anlayacağımızı belirtirdi. Sonra da hemen, tahtaya yazdığı sorularla bütün öğrencileri düşündürüp konuşturarak konuyu işlerdi. Öğrencilerin tartışmalarıyla, öğretmenin de yerinde yaptığı katkılarla konu bağlanırdı. Bütün sınıf, bu tartışmalı dersin nasıl geçtiğini bilemezdik ama iki Türk öğrencisi biz, kimi yerlerin anlamını da kaçırdığımız olurdu.

Öğretmenimiz, yalnız Romence derslerinde ön hazırlık çalışmaları vermezdi. Romence dersimizde o gün, hangi parçayı işleyeceğimizden haberimiz bile olmazdı. Bu parça, Romence kitabımızın neresindeydi? bunu hiçbirimiz bilmezdik. Romence dersi her dersten ayrımlı geçerdi. Metin kitaplarımız, Romence defterlerimiz önümüzde, sanki yeni bir öğretmenle karşılaşacakmışız gibi beklerdik. O da derse güleç bir yüzle girerdi, yada özellikle bu havayı vermeye gayret ederdi. Hiçbir zaman "Kitabınızın şu sayfasındaki şu metni açın." demezdi. Sınıfın tam ortasında beş, on saniye düşündükten sonra çoğu kez "Romence kitabınızın şu sayfası ile şu sayfası arasındaki parçalardan hangisinin başlığı şu anlama geliyorsa, bugün o parçayı inceleyeceğiz." der, o metni bulup açmamızı isterdi.

Bunun üzerine biz bütün sınıf, öğretmenin belirlediği sayfalar arasındaki metinlerin başlıklarını inceleyip hangisinin belirtilen anlama geldiğini özenle düşünür araştırdık. Çoğu kez de doğrusunu saptardık. Bu işi yaparken sıra arkadaşımızla konuşmamız serbestti. Bulamazsak "Üzülmeğin geçen yıl da öğrenciler bu metni bulamamışlardı." der, bizi özendirirdi.

Gerçek iş, kitaptan hangi metni işleyeceğimiz saptandıktan sonra başlardı. Önce öğretmen metni sınıfta özenle okurdu. Sonra çoğu kez bir, kimi kez iki öğrenciye okutur, gerekli düzeltmeleri yapar, vurgulamalara dikkatimizi çekerdi. Parçayı bizim de içimizden okumamızı, bu parçanın konusunu, üzerinde durduğu varlığın, düşüncenin, olayın ne olduğunu bulmamızı isterdi. Sözelimi, kedi mi? köpek mi? çocuk mu? kuş mu? deprem mi? yolculuk mu? vb. Çok değişik yanıtlar arasından en doğrusuna, onun da yardımıyla yine biz karar verirdik.

Ardından metni tümce tümce, paragraf paragraf incelemeye geçerdik. Öyle bir çalışmaydı ki bu, sanki son derece yokuş, üzerinde derin derin çukurlar bulunan bir yoldan, bata çıka bir tepeye ulaşmaya benzerdi. Bu arada anlamını bilmediğiniz sözcükler, deyimler çıkardı. Öğretmenimiz, hiçbirine doğrudan yanıt vermezdi. "En doğrusunu sözlükler söyler size." demekle yetinirdi. Kimi kez sözlükteki çeşitli anlamlardan aradığımız sözcüğün hangi anlama geldiğini kestiremezdik. Bunların da hemen yanıtını vermez, dolaylı yollardan bize buldurmaya çalışırdı. Metni işlerken öğretmenin başlıca işi, soruları yöneltmek, konudan kopmaları önlemek, sınıfta düzeltilemeyen yanılgıları doğrulamaktı. Bunu yaparken gereksiz sözlere, uzatmalara meydan vermezdi. Metinle ilgili en önemli tartışma, metinden çıkarılabilecek anadüşünce üzerinde yoğunlaşırdı.

Bütün bu çalışmalar yapılırken öğretmenimiz son derece hoşgörülüydü. Çok uzatmamak koşuluyla yanlış yolda olanları bile dinler, bize de dinletirdi. Hoş karşılamadığı tek şey, söz kesmektir. Söz kesenin sözünü keser, o derste bir daha ona söz vermezdi. Bütün Romence derslerimiz böyle yaratıcı, yorumlayıcı, yorucu bir zihin çalışmasıyla geçerdi.

Dilbilgisi çalışmaları için özel bir saatimiz yoktu. Dil kurallarını, metinleri incelerken seçtiği tümceler üzerinde durarak öğretirdi. Özellikle metinlerden seçtiği kimi yanlış tümcelerin yanlışlık nedenleri üzerinde durur. Buradan dilbilgisi kuralları çıkarırdı.

Kimi kez de metinden seçtiği bir paragrafın anadüşüncesini buldurur, bu paragrafta şu anadüşünce verilmek istenseydi, hangi tümcelerin yerleri nasıl değiştirilmek gerekir? yada hangi tümcelerdeki hangi sözcükler atılıp yerlerine hangi sözcükler konmalıdır? yada hangi tümcelerdeki hangi sözcüklerin yerleri değiştirilmelidir? biçiminde çalışmalar yaptırırdı. Bu tür çalışmalarda sanki matematik problemi çözer gibi uğraşırdık. Yalnız romencedeki bu çalışmaların matematik derslerinden şu ayrımı olurdu: Matematikte doğru, çoğunlukla tekti, o doğruyu bulan problemi çözmüş sayılırdı. Dil çalışmalarında ise birkaç doğru olabilirdi, olsa olsa bu doğrular arasında derece ayrımı bulunabilirdi. Öğretmenimiz, matematikle Romence çalışmaları arasındaki bu ayrımı yeri geldikçe yinelerdi.

Romence derslerinde metin bitince hepimiz, sarp bir dağın tepesine dik, engebeli bir yoldan tırmana tırmana çıkmış gibi yorulurduk. Dinlenme zili çalınca öğretmenimiz çoğu kez, "Yaşasın, zil imdadımıza yetişti." gibi küçücük bir espiriyle hepimizi dışarı çıkarır, sınıfın pencerelelerini ya bir arkadaşımıza açtırır ya da kendisi açardı.

ISATT nedir?

ISATT (The International Study Association on Teachers Thinking) Uluslararası Öğretmen Düşüncesi Çalışma Kurumu, öğretmenlerin, eğitim-öğretime ilişkin araştırma sonuçlarının eğitim ortamına yansıtılarak kalitenin geliştirilmesini amaçlamaktadır.

ISATT, the International Study Association on Teachers Thinking adlı kurumun kısaltılmış ismidir. "Uluslararası Öğretmen Düşüncesi Çalışma Kurumu" olarak dilimize çevrilebilir. Bu kurum Ekim 1983'te Hollanda Tilburg Üniversitesinde yapılan bir sempozyumda kurulmuştur.

ISATT'ın amacı ve hedefi, öğretmenlerin öğrenme süreçleri konusunda "öğretmen düşüncesi" bakış açısından araştırmalar düzenlemek ve sonuçlarını öğretmen eğitimi ve müfredat programı geliştirme konusunda uygulamak ve böylece eğitimin kalitesini arttırmaktır.

|| Öğretmen düşüncesi" birçok konuyu içermektedir. Öğretmenlerin düşünce sistemleri, öğrenmeleri, profesyonel davranışlarının yaptıkları öğretimi nasıl etkileyebileceği, anlama ve başarı, alanla ilgili problemler, sınıf hayatı, yerel, milli ve uluslararası eğitim ortamları gibi. Öğretmen düşüncesinin diğer bir

bakış açısı öğretmenlerin gözünden kendi dünyalarında ne olup bittiğini anlama ve görmedir. Bu, öğretme işleminin nasıl olabileceğine, öğretmen olmanın manasını anlamaya ve başarılı olmaya çalışmaya, öğretmenlerin nasıl öğretim yaptıklarına ve eğitimin neden bu şekilde yapılmakta olduğuna ilişkin konuların gündeme getirilerek düşünülmesine yol açmaktadır.

|| Öğretmen düşüncesi" araştırmacıları farklı eğitim geçmişine sahiptirler ve farklı araştırma konularına yoğunlaşmışlardır. Bu araştırma alanları şunlardır: Öğretmenin plânlaması, karar vermesi, öğrenci çalışmalarının öğretmen tarafından değerlendirilmesi, alan bilgisinin anlaşılması, öğretmenin programı uygulaması ve bunun hakkındaki görüşleri, öğretmenin kendisinin yeterliliği ve etkinliği konusundaki görüşleri, bu konudaki inanç ve davranışları, öğretim işlemi, öğretmenin pren-

sipleri, öğretim kriterleri, öğretme ikilemleri, gelişimsel basamakları ve benzeri gibi. Bütün bu konular eğitimsel başarı ile ilgili olarak tartışılmaktadır. Bütün bu konularda içgörü kazanabilmek için öğretmen eğitimi ve program geliştirme konusunda projeler ve deneyler yapılmaktadır. Öğretmenlerin öğrenmesine, araştırmacılar Enformasyon İşleme Teorileri, Öğretmenin Pratik Bilgi Çerçevesi ve Profesyonel Hareket Modelleri bakımından teorik bir çerçeve geliştirmektedir.

|| Öğretmen düşüncesi"ne dikkat git-tikçe artmaktadır ve bu sadece İngilizce konuşan ülkeler ile sınırlı değildir. Tüm dünya çapında ISATT üyeleri çeşitli ülkelere ve dillerden bu çalışma alanına katkıları yapmaktadırlar.

ISATT, uluslararası bilgi ağı kurmak bir iletişim platformu oluşturmak ve işbirliğini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu hizmetin bir parçası olarak ISATT iki özel yayın organına sahiptir. Bunlar her yıl Pergamon tarafından yayınlanan **Teaching and Teacher Education, an International Journal of Research Studies**'in iki özel sayısını üretmektedir. Ayrıca bülten yayınlamakta, uluslararası konferanslar düzenlemekte ve yerel toplantılar yapmakta ve bir yayın serisini hazırlamaktadır. ISATT yayınları serisinin hedefi, dünya çapında ayırt edilebilir anlamda yayın yapmak ve bunları dağıtmaktır.

ISATT'ın süreli yayını **Teachers and Teaching: Theory and Practice**'dir.

Teachers and Teaching: Theory and Practice'in amacı, öğretim ve öğretmen düşüncesi konularında tamamlanmış veya halen devam etmekte olan araştırmaların duyurulması ve dağıtımını yapmak ve araştırmacılar arasında iletişim ve tartışma ortamı oluşturmaktır. **Teachers and Teaching: Theory and Practice**, öğretmenlerin çalışmalarındaki teori ile pratik arasındaki ilişkiyi yansıtan ve profesyonel bir bakış açısı sunan araştırmaları içermektedir.

Araştırmacıların, öğretmen eğitimcilerinin ve öğretmenlerin dünya çapında birliği olan ISATT'ın yayın organı, alanındaki son gelişmeleri sunmaktadır.

Alanında tek olan bu süreli yayın, farklı ülkeler ve kültürlerden 'öğretim'in sosyal, politik ve tarihi içeriği ile ilgili kalitatif ve kantitatif araştırmaları bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen düşüncesi ve gelişimi: öğrenme, geçmiş, plânlama süreci, karar verme (alandaki ve kişisel pratik bilgide), değer, inanç, davranış, görünmeyen teoriler, ikilemler, hayat ve kariyer biyografisi, müfredat üzerine düşünme ve profesyonel hareket konularını kapsamaktadır.

Teachers and Teaching: Theory and Practice süreli yayınının hitap ettiği kitle, akademik personel, öğretmen eğitimcileri, eğitim ve ilgili alanlardaki uygulayıcılar, politika belirleyiciler, okul ve sınıf uygulamalarını geliştirme konuları ile ilgilenen araştırmacılarıdır.

ISATT Kurumunun başkanı **Prof. Chris Day**'dir ve kurumun Türkiye temsilcisi Dr. Ayşen Bakıoğlu'dur.

Ülkemizde konuya yakınlık duyan, bu konularda araştırma yapmak kurumun süreli yayınına makale vermek veya kuruma üye olmak isteyen öğrenci, öğretmen ve öğretim elemanlarının kendi isim ve adreslerinin yazılı olduğu, pullu bir zarf ile birlikte aşağıdaki adrese başvurmaları gereklidir.

Dr. Ayşen BAKIOĞLU

Marmara Üniversitesi
Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim
Bilimleri Bölümü
81040 Kuyubaşı/İSTANBUL
Fax (0216) 338 80 60

**ISATT,
uluslararası bilgi
ağı kurmak bir
iletişim
platformu
oluşturmak ve
işbirliğini
geliştirmeyi
amaçlamaktadır.**

ÖZEL
SEVİNÇ
DERSANESİ

Başarı SEVİNÇ'le Başlar...

1994 Anadolu Liseleri
Sınavı asıl liste sonuçlarına göre
32 öğrencimiz İSTANBUL ve GALATASARAY,
194 öğrencimiz Anadolu Liselerine girmeye hak kazanmıştır.
(Bölgemizdeki ilçelerden kazananların yandan fazlasıdır.)

1994 Özel Okullar Sınavı sonucunda 14 öğrencimiz
Amerikan Robert Lisesi'ne ve
öğrencilerimizin büyük bölümü de arzu ettikleri
ÖZEL OKUL'lara girme hakkını elde etmişlerdir.

SEVİNÇ DERSANESİ,
rehberlik hizmeti ile de yanınızda...

SEVİNÇ DERSANESİ, 1994 Anadolu Liseleri sınavına giren ve
278.817 puanı aşan her öğrencinin tüm tercihlerindeki yedek
sıralarını 15-16-17 Ağustos 1994 tarihlerinde açıklayacaktır.

**ANADOLU LİSELERİ VE
KOLEJLERE HAZIRLIK**

CUMHURİYETÇİ SOKAK NO:7 BAKIRKÖY/İSTANBUL
TEL: 0212-561 34 36 - 0212-561 34 37 FAX: 0212 543 29 92

ÜLKER

Her çeşidinde ayrı bir lezzet

Ülker Bisküvi çeşitleri ve tüm BİSKÜVİ çeşitleri TSE
0212 68 00 (20 Hat) Telex: 22985 ug

Sağlık Hizmetinde Bilim ve Bilinç

*İlaç sanayiinde uluslararası Roche başarısının
son 20 yıldaki kanıtları.*

1974

- Galien ödülü

1984

- Nobel Tıp Ödülü

(Prof. Dr. Niels Kaj Jarne, Georges Köhler)

- Galien Ödülü

1988

- Nobel Tıp Ödülü

(Roche Basel İmmünoloji Enstitüsü'nden Prof. Dr. Susumu Tonegawa)

- Galien Ödülü

- Orphan Drugs Araştırma Ödülü

- Medec Ödülü

(Fransa'da "Recherches Internationales" tarafından)

1991

- Helen Keller Ödülü *(Sight&Life Projesi İle)*

- Galien Ödülü

ROCHE MÜSTAHZARLARI SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ

P.K. 16, 80622 LEVENT/İSTANBUL

Bu ilan Sağlık Bakanlığı'nın izni ile yayınlanmaktadır.

deger=32